СТЕНОГРАМА

засідання Комітету Верховної Ради України

з питань економічного розвитку

21 жовтня 2026 року

Веде засідання заступник голови Комітету МОВЧАН О.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, шановний секретаріат, є вже, да?

Секретаріат. Доброго ранку. Є.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго ранку. Дивіться, давайте...

Перше. Доброго ранку всім. Всіх вітаю. Дякую, що долучилися до нашого комітету. У нас сьогодні має бути цікаве засідання і воно складається з пулу питань.

Значить, сьогодні я буду головувати, оскільки Сергій Олексійович у відрядженні, але завжди з нами. Дуже дякую вам, Сергій Олексійович, що доєднуєтесь. Значить, давайте тоді починати.

Оскільки 20 січня 26-го року введено в дію Закон № 4212-IX, яким передбачено обов'язкову відеотрансляцію відкритих засідань, тому нагадую, що обов'язкова ідентифікація усіх учасників засідання через Zoom і під час проведення комітету повинна постійно бути увімкнена відеокамера. Голосування буде зараховано шляхом піднятої руки та озвученого свого рішення. Прошу дотримуватися вимог закону. Тому робимо реєстрацію, шановні колеги.

Буймістер.

БУЙМІСТЕР Л.А. Присутня.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Карабута.

КАРАБУТА С.О. Присутній.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кисилевський.

Кицак. Богдан Вікторович.

КИЦАК Б.В. Я в залі, на місці.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, вітаю.
Колтунович.

КОЛТУНОВИЧ О.С. На місці.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Лічман.

КИСИЛЕВСЬКИЙ Д.Д. Олексій Васильович, Кисилевський на місці.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вітаю. Вітаю, Дмитро Давидович.
Лічман Ганна Василівна. Немає ще.
Магомедов.

МАГОМЕДОВ М.С. Є. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Маріковський.
Марчук.

МАРЧУК І.П. Є Марчук. У мене, Олексій Васильович, ще в «Різному» буде питання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Добре.
Мовчан є.
Тарута.

ТАРУТА С.О. Є. Плюс.

ГОЛОВУЮЧИЙ Янченко. Янченко немає. Так, добре.
Тоді дякую, у нас є кворум. Значить...

ЯНЧЕНКО Г.І. Янченко є.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А, є. Доброго дня, Галина Ігорівна.

Значить, до призначення Верховною Радою України секретаря Комітету з питань економічного розвитку обов'язки секретаря комітету виконує головуючий на засіданні комітету. Голосуємо.

Буймістер.

Карабута.

БУЙМІСТЕР Л.А. За. За, колеги. Я не знаю чи чути мене.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, так.

Карабута.

КАРАБУТА С.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кисилевський.

КИСИЛЕВСЬКИЙ Д.Д. Кисилевський – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кицак.

КИЦАК Б.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колтунович.

КОЛТУНОВИЧ О.С. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Лічман.

Магомедов.

МАГОМЕДОВ М.С. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Маріковський.

Марчук.

МАРЧУК І.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мовчан – за.
Тарута.

ТАРУТА С.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Янченко.

ЯНЧЕНКО Г.І. Підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, дякую. Рішення прийнято.

Так, дивіться, шановні колеги, у нас тепер голосування за порядок денний. Єдине питання, Дмитро Давидович, у нас першим питанням стоїть погодження винятків, але у нас досі не зайшли документи, які стосуються винятків по побудові переправ. Як би питання важливе насправді, стратегічне, Дмитро Давидович, як би ви виступали в цій історії драйвером.

КИСИЛЕВСЬКИЙ Д.Д. Шановні колеги, да, вибачте, я не на місці поки. Значить, до нас звернувся міністр відновлення пан Микола Калашник, я думаю, що багато хто з вас його знає особисто, він знає, які обстріли мостів, значить, вони потребують оперативних рішень щодо закупівлі послуг з відновлення. Ну, ми всі розуміємо про що йде мова. І вони звернулися до нас як до комітету, який тепер погоджує висновки з публічних закупівель, для того, щоби ми погодили їм тимчасове виключення для того, щоб вони в період до нового року (Олексій Васильович поправить, він більш детально це вивчав), щоб вони могли оперативно здійснювати закупівлі таких послуг, і просять нас як би погодити, отаке виключення із загальної практики закупівель.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дивіться, там проблема в тому, що ми не отримали документів. Тобто якщо там раніше ми отримували їх вночі, ввечері, в переддень комітету, то зараз цих документів взагалі немає. От вони є в нас неформально від Мінекономіки, але формально комітет не отримував. Тому я не впевнений, як ми можемо це розглядати. Давайте просто приймемо рішення, тому що питання важливе.

МАГОМЕДОВ М.С. Колеги, дозвольте запитання. Я, якщо чесно, не розумію, для чого це виключено, і їм потрібно, тому що в країні декілька виробників цього обладнання, і їх всі знають, буквально два-три виробники. І для того, чтобы провести между ними тендер, мне кажется, что это история какая-то… Я не понимаю, для чего это делать. Я не буду поддерживать. С большим уважением к Калашнику, просто я в материале, и я не понимаю, почему нельзя провести тендер, учитывая, что производители известные, разработчики известные, проекты известные. Не понимаю, почему нельзя сделать.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Окей. А можна тоді Мінекономіки почути, взагалі який там статус з цими документами?

АРТЕМЕНКО А.І. Вітаю всіх! Дякую, Олексій Васильович.

Статус документів. Учора була підписана засилка від нас на Комітет Верховної Ради. Можливо, просто вона ще не зареєстрована. Але вона є, ми підтримуємо цей виняток, він в будь-якому випадку буде тимчасовим. І це якраз виняток для товарів, робіт і послуг, які необхідні для нового будівництва комбінованих водних переправ та під'їзних шляхів до них. Всі деталі врегульовані вже чинною постановою уряду, експериментальним проєктом, тому ми внесли це на комітет. І у разі погодження будемо вносити на розгляд уряду. Вибачте, будь ласка, вчора, мабуть, просто дуже пізно підписали, біля 21-ї години, не встигли зареєструвати ще.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Окей, давайте зробимо наступним чином по порядку денному. Тобто просто, ви бачите, у членів комітету все одно є питання до цієї ініціативи, але ми не можемо зараз сказати, що, ви знаєте, це неважлива ініціатива під час воєнного стану, під час обстрілу мостів. Тобто треба розібратися, нормально поговорити, але оскільки вона не може бути вирішена, знаєте, с кондачка, все одно треба, щоб документ зайшов. Давайте поміняємо місцями порядок денний. Почнемо з держдопомоги. Хоча би формально виконаємо, дамо шанс листу зареєструватися у Верховній Раді. Просто щоб ми не лізли вже, не підставляли себе і комітет отак, не лізли в пляшку. Як би формально, можливо, він…

ТАРУТА С.О. …будемо голосувати за те, чого у нас немає.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Немає, сто відсотків. Тому давайте поміняємо…

ТАРУТА С.О. Ми не можемо голосувати за те, чого у нас нема.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дивіться у нас є ще інший виняток по Мінкульту, який ми перенесли з минулого разу. Тому гіпотетично от зараз, там, наприклад, півгодини-сорок хвилин ми поговоримо про держдопомогу, і тоді, можливо, з'явиться документ і по переправам, і тоді ми все встигнемо. А як не з'явиться, то тоді приймемо рішення тільки по Мінкульту.

Якщо ніхто так не заперечує, давайте спробуємо, просто поміняти таким чином порядок денний. Тоді перше питання буде законопроєкт про держдопомогу, друге питання буде погодження винятків, і далі як ми домовлялися.

Давайте голосувати, якщо ніхто не заперечує, так. Добре?

БУЙМІСТЕР Л.А. А може, ми б отримали документи і розглянули б там, не знаю, завтра-післязавтра це питання, бо все ж таки ми ж не встигнемо їх вивчити. Зараз навіть зайде лист від Мінекономіки, ми як будемо, на комітеті сидіти і вивчати документи? Просто з практичної точки зору...

МАГОМЕДОВ М.С. Можна, я ще два слова скажу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дивіться, зараз навіть документів немає. Тому як би абсолютно валідне зауваження. Ми могли б тоді прийняти рішення перенести, наприклад.

Будь ласка, Муса. Муса Сергоєвич.

МАГОМЕДОВ М.С. *(Виступ російською мовою)* Я скажу, что разговоры о переправах идут четвертый год. Четыре года, за все это время только один экземпляр там понтонного моста опытный произвел там… «Корабельные системы» называются, с Николаева ребята. Все время обстреляют мосты, вспоминают про то, что нужны переправы. Но на самом деле никто ни хрена не делал, конь ничего не валялся. И я, правда, не понимаю, как 4 года подряд можно было ничего не делать, пґть, а сейчас быстро виняток, и непонятно зачем нужен виняток. Пусть нам объяснят хотя бы, для чего нужен виняток. Я, правда, не понимаю. Выставить на Prozorro и разыграть производство? Вот пусть ,объяснят для чего нужен виняток, мы тогда можем проголосовать. Я, правда, не понимаю… не понимаю, потому что не могу понять. Давайте подождем, пусть...

БУЙМІСТЕР Л.А. Тому що не було документів і не було у нас просто часу сформувати позицію.

МАГОМЕДОВ М.С. Давайте попозже попросить Калашника подключиться, пусть объяснит для чего это нужно. Мы же не против. Мы за…

БУЙМІСТЕР Л.А. Щоб не затримувати сьогоднішній комітет, давайте перенесемо це питання, зайдуть документи, ми готові хоч завтра зібратися.

МАГОМЕДОВ М.С. В любой день соберемся.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Окей, добре, давайте просто перенесемо.

Тоді затверджуємо порядок денний, запропонований мною, щоб почати із Закону про держдопомогу.

Ставлю на голосування пропозицію затвердити порядок денний включивши питання... У нас немає, вибачте… Включивши питання про нагородження подякою комітету. Шановний секретаріат, ми знову подяку?

ШЕСТОПАЛОВА В.П. Немає у нас ніякої подяки. А де ви бачите подяку?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Все, зрозумів. В тому документі, який ви дали.

ШЕСТОПАЛОВА В.П. Там минулого разу була.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування пропозицію затвердити порядок денний озвучений. Голосуємо.

Буймістер.

БУЙМІСТЕР Л.А. Підтримую за умови перенесення питання по виключенням.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Окей.

Карабута.

КАРАБУТА С.О. Підтримую. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кисилевський.

КИСИЛЕВСЬКИЙ Д.Д. Кисилевський – за порядок денний.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кицак.

КИЦАК Б.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колтунович.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Я підтримую порядок денний із трьох пунктів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Окей.
Лічман.

ЛІЧМАН Г.В. Лічман – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Магомедов.

МАГОМЕДОВ М.С. За, с учетом замечаний.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре.
Маріковський.

МАРІКОВСЬКИЙ О.В. Маріковський – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Марчук.

МАРЧУК І.П. За, Марчук.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мовчан – за.
Тарута.

ТАРУТА С.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Янченко.

ЯНЧЕНКО Г.І. Підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, дякую. Тоді затвердили порядок денний.

Будь ласка, тоді Богдан… Переходимо до законопроєкту 15437 про відновлення держдопомоги, Богдан Вікторович Кицак відповідальний.

Будь ласка, Богдан Вікторович, ви просто коротко розкажіть, що там принципово змінилося, і далі перейдемо до обговорення.

КИЦАК Б.В. Дякую, Олексій Васильович.

Шановні колеги, у нас на розгляді законопроєкт про державну допомогу. До другого читання було подано більше 1400, здається, пропозицій і правок, більша половина із них – це спам, і частина із них, яка реально стосувалася щодо покращення тих чи інших норм.

Відповідно ключова дискусія у нас зараз ведеться на рахунок того, щоб законопроєкт не вплинув і не призупинив діючі програми державної допомоги, компенсаційні програми, які ефективно діють і які надають якісну підтримку, зокрема і для різних суб'єктів господарювання.

Відповідно в даній редакції, ми домовилися із представниками Європейської комісії, тому що… щоб ми прописали для себе процедуру тимчасових виключень на період воєнного стану. Відповідно Європейська комісія дала нам згоду і відмашку для того, щоби така система діяла, враховуючи ті всі моменти і ризики, з якими стикаються щоденно безпосередньо суб'єкти господарювання.

Відповідно сьогодні ще додатково була проведена нарада між різними департаментами Мінекономіки та довкілля для того, щоби вони висловили свої зауваження. Є ряд також слушних моментів, але вони стосуються виключно юридичного трактування певних дефініцій. Я думаю, з цим проблем не повинно виникнути. В цілому законопроєкт підпадає і повністю під оцінку і буде зарахований, якщо буде прийнятий в даній редакції.

Також у нас є ряд пропозицій, які необхідно довключити. І мені необхідно буде вже в кінці після обговорення зачитати їх під стенограму і провести відповідно два голосування. Одні пропозиції будуть від мене і одна пропозиція буде від пані Буймістр. Але зачитувати під стенограму буду я їх особисто. Буду вас просити, щоб ви дали мені доручення, щоб я їх вніс безпосередньо правками до тіла законопроєкту.

Далі я тоді попрошу, щоб прокоментували загальну позицію Мінекономіки. І далі вже попрошу колег, зокрема і Дмитра Давидовича, і пані Людмилу щодо окремих норм.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, Мінекономіки.

АРТЕМЕНКО А.І. Дякую дуже, Богдане Вікторовичу.

Міністерство економіки підтримує прийняття законопроєкту в другому читанні. Це не лише зобов'язання по Ukraine Facility, які передбачають гроші на макрофінансову допомогу, це також наш євроінтеграційний трек. І по суті без зазначеного законопроєкту, без відновлення його дії в найкоротшій перспективі у нас не буде прогресу по цілому переговорному розділу, що впливатиме на відповідну оцінку.

Значить, три важливі аспекти, про які я хотіла б сказати. Ми врегулювали всі критичні коментарі з боку Європейської Комісії, які були надані. Вони полягали в першу чергу щодо виключень ПСО та послуг загального економічного інтересу. Вони полягали в тому, що ЄК (Європейська комісія) не погоджується з тим, що дія закону набиратиме через рік після закінчення воєнного стану. Вони наполягають на тому, що він має бути відновлений якомога швидше із реєстром, з усіма зобов'язаннями. І третій аспект: вони не підтримували екс-пост-нотифікацію по воєнній допомозі.

Разом з цим, ми проаналізували всю ситуацію. Ми не знайшли компромісний варіант, по суті, який вже був колись перший запроваджений Європейською комісією спочатку під час фінансової кризи в банківському секторі, потім під час COVID. І, по суті, це можливість, яка називається «тимчасове рамкове регулювання». Це інструмент, який схожий якраз до особливості закупівель, які ми буквально попереднє питання розглядали. Тобто які нададуть можливість Кабінету Міністрів на час воєнного стану встановити особливості для програм підтримки бізнесу під час воєнного стану. Ці особливості вони зможуть передбачати як більш спрощені інструменти для аналізу таких програм підтримки, більш скорочені строки розгляду такої підтримки Антимонопольним комітетом, і дасть можливість просто окреслити всю загальну рамку по всім чинним надзвичайно важливим програмам.

Другий аспект, на який я б хотіла звернути увагу, що закон передбачає дев'ять місяців на приведення у відповідність цих програм державної допомоги. Набрання чинності та прийняття цього закону воно не призведе до зупинки жодної з чинних програм державної допомоги. Ми говоримо про необхідність узгодження, тобто елайменти того режиму програм підтримки, який є зараз, із рамкою державної допомоги.

Якщо дуже коротко, то це стосується того, що, наприклад, там має бути чітко визначена мета такої державної допомоги. Мають бути зрозумілі прозорі правила акумуляції такої допомоги. Є обмеження по допустимим витратам. Є необхідність звітування публічному у реєстрі щодо всіх таких заходів підтримки. І дев'ять місяців дається чинним законопроєктом для того, щоб всі надавачі, включаючи Мінекономіки як найбільшого надавача державної допомоги бізнесу, в тому числі під час воєнного стану, могли пропрацювати з Антимонопольним комітетом рамку, ті зміни, які потрібно внести для того, щоб узгодити по суті з європейськими правилами. І після цього цей надавач один раз приходить в Антимонопольний комітет, отримує рішення на підставі аналізу такої програмної підтримки, і далі це ніяким чином не впливає в подальшому ні на надання такої програми, ні на необхідність. Тобто отримувачі державної допомоги, бенефіціари такої підтримки, вони не ходять в Антимонопольний комітет і взагалі цим не займаються. Це виключно питання нотифікації міністерства. І цей 9-місячний строк, по суті, буде наданий для того, щоб всі надавачі пропрацювали з Антимонопольним комітетом, узгодили всі чинні програми державної допомоги, у разі необхідності внесли відповідні зміни, у разі необхідності зазначили про там правила *...(Не чути)* більш чітко, і тоді це не потребуватиме.

Що стосується, наприклад, культури, тобто там велика частина взагалі не є державною допомогою, це не комерційна діяльність, і відповідно там не потрібно буде взагалі приходити до Антимонопольного комітету.

АМКУ, можливо, якщо буде час і можливість, все ж таки щоб вони теж прокоментували, бо вони вже надіслали і зробили великий інвентаризаційний звіт, який окреслює, по суті, всю рамку для узгодження чинних програм державної допомоги з правилами державної допомоги. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пані Анна. Якщо можна, тоді розіб'ємо на дві частини. Те, що стосується по економічним програмам, ми тоді відпрацюємо зараз, Дмитро Давидович і пані Людмила. І те, що стосується культури, ми його зараз окремим блоком, у нас є, доєднався пан Микита Потураєв.

Дмитро Давидович, будь ласка.

КИСИЛЕВСЬКИЙ Д.Д. Шановні колеги, добрий день! Я нагадаю всім за яких обставин ми взагалі прийняли рішення розглядати цей законопроєкт на комітеті в першому читанні. Була чітка умова, що всі програми державної підтримки, які у нас є, вони мають залишитися незмінними, вони мають продовжувати функціонувати. Вони мають залишитися, зміни, які… програми мають бути внесені з точки зору проведення їх у відповідність там до якихось вимог, вони мають бути непомітними для користувача. Сам користувач цих програм не повинен мати ніяких справ з Антимонопольним комітетом чи з будь-ким іншим. Це мають бути справи виключно між органом, який надає цю допомогу, тобто Мінекономіки і надавачем, і програми не мають бути зупинені.

Міністерство економіки разом з Антимонопольним комітетом …(Не чути) опрацюють всі ці програми і будуть готові виносити цей законопроєкт на комітет до другого читання тоді, коли ці проблеми будуть вирішені. Те, що тільки що прозвучало від представниці Міністерства економіки, є прямою брехнею. Тобто я прямо звинувачую Міністерство економіки в брехні і наданні неправдивої інформації членам комітету.

Тільки що я мав нараду з заступником міністра економіки, який відповідає за частину цих програм, і він каже, що ті програми, пов’язані з підтримкою бізнесу внаслідок руйнувань від війни. Тобто всі програми на відновлення. Це гранти на відновлення, кредити на відновлення, точка опори. Вони не будуть працювати внаслідок тих змін, які внесені. Це перше.

Друге. Ті програми, шановні колеги, які ми з вами, члени комітету, багато років розробляли і які прийняті законами, тобто індустріальні парки, підтримка проєктів зі значними інвестиціями, вони в такому вигляді, як є, без внесення змін в закони, вони не запрацюють.

Наступний пункт. Кожна зміна в програму потребуватиме восьми місяців погодження з Антиимонопольним комітетом, кожна зміна. Ви уявляєте взагалі, як це може працювати, коли якесь там слово в постанові Кабміну вісім місяців буде погоджуватися з Антимонопольним комітетом? Тобто фактично нам на розгляд пропонується законопроєкт, який зупиняє всю чинну систему надання підтримки бізнесу от зараз і потім. Те, що казала пані Ганна, при всій повазі до неї, що на період воєнного стану є якесь послаблення в процедурі розгляду Антимонопольним комітетом, тобто це не означає, що не буде відбуватися всього того, про що я сказав. Воно буде відбуватися, просто за трошки легшою процедурою.

Тому фактично зараз нам пропонується проголосувати за те, що ми з вами, шановні колеги, знищимо всю систему підтримки бізнесу. Я говорю про це не емоційно, я говорю про це, проконсультувавшись з тими підрозділами Міністерства економіки, які відповідають за діяльність цих програм. Тобто Міністерство економіки не спромоглося всередині себе поспілкуватися, Антимонопольний комітет не спромігся запросити на розмову директорів департаментів, які відповідають за ці програми. Відповідні консультації не були проведені. І те, що нам зараз хтось щось розповідає, це не є погодженою позицією всередині Міністерства економіки. Це є думка однієї частини Міністерства економіки, яке хоче прийняти цей закон, а ті підрозділи, які відповідають за безпосереднє надання цих програм, вони стверджують, що ці програми будуть зупинені.

Тому, шановні колеги, ви зараз, ті, хто будуть голосувати за цей закон, ви будете голосувати за зупинку цих програм. Прийдуть не до Мінеко, прийдуть не до Антимонопольного комітету, прийдуть до нас із вами. Я не готовий голосувати за те, щоби знищити результати своєї роботи, яку я робив в попередні роки.

Чи готовий, наприклад, Ігор Петрович проголосувати за знищення «інвестнянь»? Ну, Ігор Петрович, мабуть, сам вирішить. Чи Ганна Василівна, чи Богдан Вікторович, чи кожен із вас, який працював над тими законопроєктами, які тут впливають, що ви готові голосувати за те, щоб їх грухнути, я не знаю, через те що Антимонопольний комітет з Мінекономіки вирішили, що авось прокатит, що можна нас просто зґвалтувати і сказати: це єврозобов'язання, і от голосуйте за те, що є.

Вибачте за таку емоційну кінцівку, але я буду голосувати проти цього. Я не готовий взагалі сприймати це законопроєкт, підготовлений таким нахабним, безвідповідальним чином. Зробіть спочатку свою роботу, шановне Мінекономіки, шановний Антимонопольний комітет, погодьте роботу програм, потім приходьте на комітет. Отакого як би наглого обману я приймати не згоден.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Дмитро Давидович.

МАРЧУК. І я хотів би ще два слова.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зараз. У нас є міністр економіки. Якщо можна, ми його без черги, все-таки дамо йому слово. Бо багато...

КРАВЧЕНКО О.С. Давайте, якраз я зараз дійду до кабінету, буквально дайте мені дві хвилини, я тоді прокоментую. Добре? Якщо можна.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дивіться, тут як би історія з цим законопроєктом не міняється довго достатньо. Ми зустрічалися ще навесні, робили ці всі наради, шукали компроміси. І виглядає так, що держдопомога є такою, як є, саме регулювання, бо там є цей єврорегламент, який ми намагалися обійти, або якось екзотично описати, ще до другого читання. І Європейська комісія достатньо жорстка в цій частині. Тобто якщо там, наприклад, ну, з досвіду вже кажу, з закупівлями ми могли і ми знаходили рішення, по яких можна було домовитися, то тут такого не сталося, бо достатньо жорстке європейське регулювання. І це стосується не тільки діючих програм. Це те, що я відчуваю. Я не вів закон, але був в процесі десь поряд.

Тому, навіть якби нам зараз Антимонопольний сказав щось інше, мабуть, цей закон не зміг би бути іншим, бо таке є європейське регулювання. Тобто поінт такий, що ми можемо, ми як пів року тому мали ту саму проблему, зараз маємо ту саму проблему, що як би ми схрещуємо кругле з трикутним. І, мабуть, і далі це буде. Тобто треба шукати інші підходи до вирішення цього виклику. Це моє таке відчуття.

Але, дивіться, я би просив все-таки, щоби колеги, нам важливо сьогодні прийняти цей законопроєкт, навіть якщо ми його переглянемо в ході дискусії всередині. Але у нас дійсно дуже зжаті строки по виконанню цих всіх зобов'язань, і важливо, щоби була там вже вирішена таблиця, прийнятий законопроєкт до наступної пленарки. І якщо там ми знайдемо якісь компроміси, наприклад, в п'ятницю могли би зібратися і провести комітет, і перепровести, щось перезатвердити, внести якісь поправки. Але сьогодні я би просив всіх підтримати ту редакцію, яка була напрацьована, і далі продовжувати як би дискусію.

Все, я закінчую, передаю слово пану Олександру Кравченку, міністру економіки.

КРАВЧЕНКО О.С. Так, Олексію, дуже дякую. Перепрошую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, давайте…

КРАВЧЕНКО О.С. Мене має зараз бути видно, я просто…

ГОЛОВУЮЧИЙ. Видно.

КРАВЧЕНКО О.С. Дивіться, колеги, значить, декілька ремарок. Тобто, по-перше, це дійсно це той законопроєкт, який зараз дуже важливий з точки зору виконання наших міжнародних зобов'язань перед Європейською комісією, це і прострочений маяк по Ukraine Facility, і це є маяк саме євроінтеграційний. Тому це, дійсно, дуже пріоритетний акт. Нагадаю, що за несвоєчасне виконання цього маяка ми втрачаємо гроші Ukraine Facility. Тому нам важливо подати його в рамках нашого запиту за ІІІ квартал, тобто це до кінця жовтня, там найпізніше – це перший тиждень листопада, коли ми маємо його подати. І, дійсно, я знаю, що тут, можливо, Ганна більш детально прокоментує, але там було багато дискусій саме з Європейською комісією, де, на жаль, ці норми вони досить жорсткі.

Значить, при чому я чую також коментар пана Дмитра Давидовича про те, що нам все ж таки треба краще, можливо, підготуватися разом з відповідними там департаментами, як ми будемо проходити цей перехідний період. І все ж таки у нас також є відчуття, що насправді є достатньо гнучкості через ці Перехідні положення, які там дають можливість адаптуватися і не втратити програми. Якщо є оця пропозиція, там те, що пан Олексій зазначив, про те, що ви приймаєте на комітеті законопроєкт і ми там до кінця тижня проводимо ще там додаткові напрацювання між міністерством і Антимонопольним комітетом, де точково ми можемо внести якісь правки, які ще додатково посилюють позицію Міністерства економіки і по захисту програм з антимонопольним, то я би пропонував рухатися таким от шляхом.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Тоді як би це позиція конструктивна, я би всіх закликав так рухатися. Тобто зрозуміло, що ми не маємо робити собі гірше або там тим програмам, які будували і Дмитро Давидович…

ЛІЧМАН Г.В. Олексію, а уточни, будь ласка, в чому саме пропозиція? Незрозуміло.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пропозиція все-таки сьогодні підтримати і продовжити домовлятися. І, якщо треба буде…

ЛІЧМАН Г.В. А сенс підтримувати тоді?

БУЙМІСТЕР Л.А. Колеги, давайте послухаємо зауваження…

ЛІЧМАН Г.В. Поясни. Сенс підтримувати, якщо ми домовилися.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дивіться, ми ще не не домовилися, ми… Дивіться, це ж великий законопроєкт, там є дуже багато блоків. Дискусій цій пів року. Да, тобто мінімум пів року, про взагалі про те, як співпадають діючі програми із відновлення держдопомоги. За пів року, на жаль, профільні органи, департаменти не знайшли якогось там універсального рішення. На жаль. Це якби питання, і до Мінекономіки, і до Антимонопольного комітету, бо у нас цих даних не може бути. Але, дивіться, є друга частина, це виконання зобов'язань по цьому законопроєкту і це підготовка до залу. Тобто якщо він взагалі буде кричущим, він просто не потрапить у порядок денний. Але робота людей, в тому числі Богдана Вікторовича, нашого секретаріату, юристів Верховної Ради, ви знаєте, який це обсяг часу, ресурсу, який треба пройти для того, щоб потрапити.

Якщо мова зараз йде про дві поправки якісь, які треба буде просто інтегрувати в законопроєкт, ми можемо це зробити в понеділок, але все інше вже пройде складний і тернистий шлях виходу в зал.

Давайте далі. Давайте, там Людмила Анатоліївна, потім Ігор Петрович буде і потім... Давайте спочатку члени комітету...

БУЙМІСТЕР Л.А. Давайте спочатку Ігор Петрович, тому що в нього теж буде по програмам, а я потім скажу, бо мене окремо попросили.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ігор Петрович, давайте.

МАРЧУК І.П. Дякую. Дякую.

_____. Я піднімав руку теж.

МАРЧУК І.П. Дякую, Людмила.

Дивіться, насправді, що стосується наших стосунків з Європейською Комісією, нам жодний законопроєкт, жодна наша ініціатива не дається легко, ми вимушені з ними працювати, ми вимушені відстоювати нашу позицію. І я рахую, що це одне із тих завдань, які ми просто зобов'язані робити. Так було і є з публічно-приватним партнерством, так було із значними інвестиціями, з індустріальними парками. І завжди вони, м'яко кажучи, не намагаються допомогти нам знайти консенсус, а навпаки роблять все для того, щоб

наші законодавчі ініціативи не проходили, при всій повазі. Я розумію важливість цього законопроєкту, але я розумію також нашу репутацію як держави і важливість, щоб наша промисловість не вмерла, щоб наша економіка не стала через те, що ми там навіть якісь додатковий мільярд від Європейського Союзу отримаємо. Тому я повністю підтримую позицію Дмитра Кисилевського.

А щодо правок, давайте повернемо публічно-приватне партнерство, індустріальні парки і значні інвестиції в статтю «виключене» з під дії цього закону. І тоді без жодних проблем проголосуємо, якщо там у інших наших колег не буде ніяких зауважень. Ось і весь,так сказать, компроміс. То єсть ми зараз це підтримуємо, або спочатку напрацьовуємо ці зміни, а потім збираємося і затверджуємо, підтримуємо законопроєкт, і він іде далі по системі в залу Верховної Ради. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Ігор Петрович.

Ну, на жаль, Єврокомісія висловилася вже кілька разів щодо виключеності під рамку. Тобто тут вже історія про те, що треба шукати якийсь більш екзотичний підхід ніж просто виключення.

КРАВЧЕНКО О.С. Якщо можна, я отак швидко просто прокоментую тут. Дивіться, я думаю, що ми точно всі на одній сторінці, що Україна має мати важелі підтримки вітчизняної економіки, і це точно там не є питанням цієї дискусії. Як сказав пан Олексій, що дійсно, ми декілька разів піднімали це питання про виключення, і тут позиція дуже жорстка. На жаль, ми не можемо, якщо ми там розглядаємо прийняття цього закону, а мені здається, важливий пріоритет, ми не можемо говорити про виключення. Це вже декілька разів ми намагалися зробити.

Тому все ж таки основний фокус, він має бути на тому, щоб ми всередині знайшли, якийсь максимально легкий прогнозований механізм погодження цих програм всередині країни з Антимонопольним. І це якраз те, там про що говорила там Ганна, про цей перехідний період, де ми намагаємося спростити і зробити більш прогнозований механізм захисту цих програм.

Тому, мені здається, все ж таки, коли ми говоримо про якісь наступні кроки, які ми можемо швидко там зробити, це навряд чи ми можемо щось погодити з Європейською комісією, просто ми це намагалися багато разів, в це ми не віримо. Але чи можемо ми дати більше комфорту всередині країни і прописати більш зрозуміло ці механізми

погодження, це, напевно, якраз ті додаткові правки, про які ми говоримо, які ми можемо зробити там протягом тижня.

МАРЧУК І.П. Олександр Сергійович, а чому ми… Я зараз завершу. А чого ми не можемо, Олександр Сергійович, принаймні, принаймні зробити виключення до кінця там завершення військового стану, там до вступу України в Європейський Союз? Чи ми розуміємо вже сьогодні, коли це все закінчиться? Ну, реально. Ми публічно-приватному партнерстві зробили по їх двох ключових вимогах щодо резидентства і таке інше, так сказати, до моменту домовилися з ними, що до моменту, коли Україна стане членом Європейського Союзу. Але ми боролись за це два роки практично. Чому ми не відстоюємо нашу позицію, коли у нас є на те абсолютно об'єктивні причини? Є війна, є нерозуміння, коли ми станемо членами Європейського Союзу. А ми приймаємо це все, як я не знаю, скрижалі віри. Ну, об'єктивно.

КРАВЧЕНКО О.С. Не зовсім погоджуюсь з тим, що ми не відстоюємо. Те, що не все вдається відстояти, це дійсно так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Людмила Анатоліївна. Потім Сергій Олексійович.

БУЙМІСТЕР Л.А. Шановні колеги, скажу так, я була присутня на одній із консультацій з Європейською комісією і можу сказати, що у нас, по-моєму, якийсь lost in translation тут відбувається. Тому що Єврокомісія нам дуже чітко описала пріоритети, які є у них по відновленню державної допомоги. А це в першу чергу, грубо кажучи, зробити аудит нашої державної допомоги, що ми маємо на даний момент для того, щоб у нас з'явилася оця transparency, оця прозорість державної допомоги. І я думаю, що якщо би ми включили просту нотифікаційну процедуру, щоби просто зробити нульовий баланс на сьогоднішній момент, то це вже би дало розуміння Європейській комісії, що саме сьогодні фінансується і потенційно підпадає під державну допомогу і в яких обсягах. І ми розуміємо, чому Єврокомісія на цьому зараз наполягає, тому що сьогодні бюджет України фінансується здебільшого за гроші наших міжнародних партнерів.

Але що я особисто помітила, коли ми проводили ці консультації. По-перше, у Єврокомісії, це дуже великий бюрократичний організм, велика бюрократична машина, і департаменти різні Європейської комісії, вони не працюють спільно над нашими

реформами. Це вже наше завдання всередині країни, всередині уряду, парламенту, парламентських комітетів узгоджувати ці реформи.

На сьогодні в тому формулюванні, яке вчора ми вивчили порівняльну таблицю до другого читання і ці запропоновані правки, які вніс Богдан Вікторович, ми побачили, що проблема, наприклад, тих самих публічних ПСО для населення і для «зелених» по ринку електричної енергії та природному газу фактично, по-перше, виписано абсолютно некоректно саме визначення. Тому що на сьогоднішній момент у нас не таким чином працює ПСО в ринку електроенергії і природного газу. Тому що регламенти, наприклад, Єврокомісії і нинішня редакція закону передбачають відносини по ПСО виключно між органом влади та оператором цього ПСО. А в системі ПСО по газу і по електроенергії у нас присутні приватні компанії, приватні суб'єкти господарювання. І чинні механізми містять відносини між гарантованим покупцем, який надає оператору системи передачі послугу там із збільшення частки виробництва електроенергії з альтернативних джерел, виробники електроенергії з відновлюваних джерел надають послуги гарантованому покупцю, послугу за механізмом ринкової премії. Постачальники універсальних послуг надають, а це теж приватні компанії, гарантованому покупцю послугу із забезпечення доступності електроенергії побутовим споживачам. І насправді у НКРЕКП є всі ці розрахунки. Тобто вони можуть абсолютно без проблем надати всі ці цифри на Антимонопольний комітет, на Європейську комісію, і ми можемо цю прозорість забезпечити.

Але, якщо ми говоримо про те, що у нас все ПСО зараз буде покриватися Законом про держдопомогу, то у нас із завтрашнього дня зупиняться всі відносини на ринку електричної енергії і з постачання електроенергії, газу населенню і дія «зеленого» тарифу, так званого, електроенергії, виробленої з альтернативних джерел. Я зараз закінчу. І тут у нас є пряма колізія насправді між текстом, який пропонується сьогодні, і діючими законами про ринок електричної енергії, і про альтернативні джерела енергії, які сьогодні є. І ці постанови Кабінету Міністрів, які Кабмін уже прийняв, за якими функціонує сьогодні ПСО для населення. Яке, я нагадаю, не було прийнято ні під час воєнного стану, воно діє не під час воєнного стану, воно у нас набагато довше діє. І фактично ми не знаємо, коли закінчиться воєнний стан, але, наприклад, згідно Закону «Про ринок електричної енергії» ПСО по «зеленому» тарифу у нас діє до 1 січня 2030 року. Тому ми можемо з вами спільно узгодити бодай зараз діюче наше законодавство і діючі моменти там по тому ж самому ПСО, це дуже непроста історія, да, але ми їх можемо узгодити в рамках роботи над цим законопроєктом.

Проблема найбільша у нас полягає в тому, що ми цей законопроєкт ставимо як воза поперед коня в той час, коли Міністерство енергетики тільки формує робочу групу з розробки нових механізмів там реформи ринку електричної енергії і нових механізмів ПСО. Єврокомісія так і не відреагувала на наше прохання, щоби ми долучили фахівців з питань ПСО до дискусії по держдопомозі. Тому що саме вони теж мають, вони знають, як воно у нас, да, неправильно функціонує. Але давайте відверто, ринок б'ється за відміну нинішнього механізму ПСО роками, а може і десятиліттями. І казати, що ми за дев'ять місяців зараз фантастично зможемо це змінити? Не зможемо, ми за дев'ять місяців механізм ПСО не поміняємо. *...(Нерозбірливо)* зараз прийде пан Прем'єр і скаже, що нова постанова вже готова про відміну ПСО через дев'ять місяців. Але я думаю, що цього ніхто не зробить.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Людмила Анатоліївна! Але ж на завершення у вас є пропозиції для того, щоб врегулювати…

БУЙМІСТЕР Л.А. У мене є пропозиція, щоб це врегулювати, да. І якщо ми ці пропозиції погодимо, я їх готова надати. Якщо ми їх погодимо, то принаймні цю проблему по ПСО ми зможемо вирішити.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Окей, чудово. Дякую.
Так, Андрій Мотовиловець.

ТАРУТА С.О. А ще…

ГОЛОВУЮЧИЙ. А, Сергій Олексійович. Давайте, ви просто руку опустили. Давайте, Сергій Олексійович.

ТАРУТА С.О. Опустив, тому що ти ж сказав, що наступний я, тому я руку і опустив.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вибачте, я думав, ви випали. Кажіть.

ТАРУТА С.О. Ні-ні, я тут, я чую дебати дуже уважно. І чую те, що сказав і Дмитро Давидович, і те, що сказав Ігор Петрович, і те, що сказав наш міністр Олександр. Він

сказав - із того, що, скажімо так, в переговорах з Єврокомісією, - остаточний термін – це початок листопада. А це означає, що сьогодні у нас точно в комітеті є різні позиції і він не пройде наш комітет. І для того, щоб ми зараз, скажімо так, не відправили цей проєкт закону знову назад, все-таки є пропозиція перенести його, дати уряду тиждень. Я думаю, що це треба, щоб була нарада на рівні Прем'єра. Тому я не розумію, чому не було узгоджено за цей час з Антимонопольним комітетом. Це велика проблема, тому треба на рівні Прем'єра зібрати Антимонопольний комітет, Мінекономіки нехай всередині розбереться, тому що це неправильно, коли всередині департаментів є дискусія. Наше головне завдання не зробити гірше, це ж наше свято. А ми зараз можемо зробити гірше.

І тому давайте ми перенесемо на наступний наш комітет. Якщо треба буде його зробити в терміновому порядку, давайте це зробимо. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Будь ласка, Андрій Мотовиловець.

МОТОВИЛОВЕЦЬ А.В. Друзі, вітаю. Як ви знаєте, моя основна функція – це формування порядку денного. Порядок денний так сформований, що у нас цей закон є в порядку денному. Але відповідно до дискусій, які я почув, я думаю, що ми будемо знімати його з порядку денного для того, щоб провести додаткові консультації.

Шановні члени комітету, дивіться, я дуже поважаю ваші програми, вони дійсно круті і дійсно важливі. Я з іншого комітету: я з Комітету податків і зборів. У нас великі проблеми будуть з податками, величезні, як зборами будь-якого. У нас майже не залишилося наших грошей. Всі ваші програми фінансуються Європейським Союзом. Всі ваші програми підтримки фінансуються виключно Європейським Союзом. І єдине, що хоче від нас Європейський Союз – це щоб у нас були синхронні правила разом з ними, і вони хочуть перевірок.

Я думаю, що нам треба окремо провести, вам треба провести окремо нараду, окремо в мене питання до Міністерства економіки, коли один заступник каже, що в нас буде все працювати, а якийсь інший заступник каже, що працювати все не буде і програми будуть закриті і передаються іншому члену комітету. Я дуже прошу, Олександре Сергійовичу, приймайте кадрове рішення. Викликайте цього заступника міністра і запитайте його одне: ти готовий фінансувати із своїх грошей дальше всі програми підтримки?

Дивіться, це дивовижно, це недопустимо, коли це відбувається. Я дійсно чудово слухав Ганну, заступника міністра, яка сказала, що воно буде працювати так. Якщо воно так не працює і нам кажуть, що є якісь інші, назвіть прізвища. Назвіть прізвища, хто консультує так, що всі програми будуть закриті. Якщо вони будуть закриті, а це не відповідає дійсності, дивіться, він зриває зараз допомогу. Зараз цей закон не можу стояти в порядку денному. Дивіться, зараз ми в середі, в п'ятницю вже буде зустріч з Президентом по порядку денному і Погоджувальна рада. В понеділок я входжу в зал. Таблиця до другого читання не з'явиться. Цей закон не може попасти в порядок денний. Я не розумію, як зараз члени комітету це проголосують.

Дивіться, я не бачу зараз антимонопольного, голови антимонопольного. Коли бізнес зрозуміє, по яким новим правилам він працює? Це нормальне питання від комітетів. Взагалі це нормальна дискусія, це питання по опрацьованості законопроєктів. Дивіться, це велика проблема. І дива на комітеті зараз не станеться, таблиці не буде. Дивіться, зараз ви хочете таблицю. Це дійсно змінює правила отримання допомоги, повністю, і нам треба про це поговорити. І коли я бачу відсутність єдинства а на комітеті, то в залі ця проблема помножується на десять. Ми просто не проведемо цей закон. І це питання підготовки до комітетів про важливість законів. Дивіться, ми розуміємо, що ми будемо працювати по правилам Європейського Союзу, але члени комітету як представники народних депутатів повинні пояснити бізнесу, яким вони опікуються, як воно працювати по-іншому і бути впевненим, що воно саме так буде працювати.

Я дякую вам. Я дякую членам комітету за питання, які піднімаються. Я дякую виконуючому обов'язків голові комітету, секретарю комітету, що я побачив цю дискусію для того, щоб я правильно міг прокоментувати, що відбувається з цим законом. І, я дякую пану Кицаку за роботу до підготовки до другого читання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Андрій Вікторович.

Окей, давайте тоді, Дмитро Давидович, у вас наступна рука, але у нас є члени комітету, які ще не висловились. Давайте їм, потім вам, і будемо так підбивати дискусію.

Ганна Василівна.

ЛІЧМАН Г.В. Шановні колеги, я короткий коментар спробую сформулювати. Дивіться, мені здається, що ця дискусія, яка зараз у нас відбувається, вона дуже важлива, але не дуже конструктивна. Тому я пропоную міністерству, якщо є ситуації з такими великими законопроєктами, де є дійсно перестороги, і ви бачите, що можливість прийняти

цей законопроєкт, скажімо, невелика… чи є складності, все-таки виходити до комітету до засідання і проводити нараду і обговорювати всі ці моменти. Мені здається, це було б більш репутаційно, комфортніше і для комітету, і для міністерства. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Ганна Василівна.

Олександр Валерійович, будь ласка.

МАРІКОВСЬКИЙ О.В. Шановні колеги, дякую. Я, по-перше, емоційно підтримую Дмитра Давидовича щодо голосування «проти». Але враховуючи те, що є більш зважені конструктивні пропозиції про перенесення, я підтримую перенесення. І скажу так, що відгук по роботі з міністерством у мене зараз склався, з новим міністерством складом, склався наступним чином.

Є Постанова 875, яка суттєво обмежила вже ефективний експорт товарів оборонного призначення та подвійного призначення. Я провів декілька робочих нарад великих, повідомив міністру про їх результати. У підсумку не отримав ні офіційної відповіді від міністерства, хоча це було спрямовано більше місяця тому, усно говорив з міністром, не отримав жодної усної відповіді, як це буде. Були ефективні інструменти на кшталт електронного комітету, де експортери наші, які заробляють гроші, а не як то каже, пан Мотовиловець, що ми тільки залежні, заробляють гроші наші експортери і сплачують податки. Так от електронного кабінету більше немає, бо він, треба було міністерству прозвітувати про експеримент протягом року, який відбувався і довів свою ефективність, так міністерство не може прозвітувати про це. Я розумію, що в міністерстві щось відбувається, зміна команди або введення нової команди, але, чесно кажучи, на зараз незадовільний стан цієї комунікації. Тому я не готовий підтримувати ініціативи міністерства поки що, поки ми не розберемося поступово кожну проблему за проблемою.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

КИЦАК Б.В. Олексій Васильович, можна, будь ласка, ще коментар.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да.

КИЦАК Б.В. Я послухав також дискусію. Колеги, дивіться, у нас була побудована робота, да, я як депутат відповідальний по проходженню законопроєкту. Є профільний заступник, який відповідає також у міністерстві за це питання. У мене ж немає підстав не довіряти заступнику, що вона якось неякісно проводить ту роботу, яка є у її віданні. Відповідно у моїх очікуваннях як народного депутата, якщо є позиція міністерства, то вона є кінцево узгоджена, прорахована, прокомунікована, промодельована і всі інші необхідні слова. Я ж не можу до даного законопроєкту йти до кожного заступника і питати його точку зору. Правильно? Тобто є в цілому позиція міністерства, яку акумулює і адресує безпосередньо пані Артеменко. Якщо в когось є очікування якісь завищені, що ми там зараз на тиждень відкладемо, на два, на місяць відкладемо і конструкція законопроєкту суттєво зміниться, то я вас, ну, наперед вам скажу, що не зміниться. Якщо ми хочемо прописати якісь багато винятків, то ми можемо їх прописати, ми приймемо цей законопроєкт, але нам його не зарахують як індикатор виконання. Ну, щоб не було якихось викривлених очікувань від того, яку роботу ми зараз будемо проводити.

Якщо є питання відносно прописання ось цієї норми, яка дає виключення, да, щодо того, щодо функціонування програм, ну, давайте цю конструкцію. Сьогодні була нарада, департаменти не сформували цю конструкція. Я *... (Не чути),* просто поговорили, вийшли ні з чим.

Якщо це питання організації внутрішньої роботи всередині міністерства, ну, є міністр, нехай налагодить її, відповідно ми будемо далі працювати. Але зараз ми виходимо так, що все було погоджено, все відпрацьовано, і ми виходимо на комітет і, ну, а репутаційно виглядаємо так собі. І не хотілося б, щоб ці такі прецеденти, вони просто масштабувалися і ставали для нас нормальною практикою. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Богдан Вікторович, за позицію.

Дивіться, я тут теж хочу... Я був на половині робочих груп і нарад, які Богдан Вікторович проводив по цій темі, в тому числі кілька разів ми зустрічалися з Єврокомісією. І я особисто маю досвід там цих всіх переговорів і по закупівлях, і по корпоративному управлінню, і так далі. То якщо в тих історіях були євродирективи, там, де ти можеш пролізти крізь крапельки дощу, то в держдопомозі є жорсткий регламент, який тільки так написаний. І як би з усім... з усієї, як це, з тим досвідом, який у нас був, ми пробували це зробити до першого читання, ви бачили що там написано, ну, тобто це не проходить. І вони дуже, дуже жорсткі в цій частині. І, правда, тут дуже велика претензія до Мінекономіки, що ми як би, тут же питання в тому, що не прокомуніковано. Є один

заступник, у цього заступника є одні департаменти, у іншого заступника інші департаменти, і всі зараз кажуть, що все ляже. Ляже, не ляже, ми не можемо це перевірити, бо ніхто нормально не проаналізував. Хоча Дмитро Давидович реально казав пів року назад, будь ласка, проаналізуйте. Тобто зараз у нас навіть немає якогось, знаєте, рішення цієї всієї історії, немає якоїсь поправки, а давайте там її напишемо і тоді проблема зніметься. Ні, немає. Бо просто питання в комунікації, в адекватності роз'яснень і прозорості процесів з боку міністерства, от як би щоб ми знали, хто як би крайній у цій всій історії. Тобто ми готові були сьогодні приймати, якби було нормально все прокомуніковано. Тепер, будь ласка, шановне міністерство, розбирайтеся всередині, викликайте заступників, викликайте директорів департаментів, хто там що не зрозумів, як кому треба зрозуміти, тоді і повертайтеся.

Давайте далі по комітету. Дмитро Давидович і потім всі інші учасники.

КИСИЛЕВСЬКИЙ Д.Д. Олексій Васильович, чути мене зараз?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, так.

КИСИЛЕВСЬКИЙ Д.Д. Шановні колеги, щоб якось конструктив в цій ситуації намагатися віднайти, от щоб я вважав би прогресом від тієї точки, де ми знаходимося. От є перелік програм, які зрозумілі, відомі, от він у всіх є на столі, у Антимонопольного, у міністерства, у членів комітету. Ми повинні знати, які саме зміни мають бути внесені в постанови або в закони, бажано, щоб в закони ніякі, тому що це дуже довго, для того щоб ці програми відповідали тим принципам, які від нас вимагає Єврокомісія. От станом на зараз ми навіть цього не розуміємо. І от коли буде розуміння цього, що от в програму «5-7-9» треба внести такі зміни, змінити мету. Прекрасно, взагалі без проблем, напишемо мету, яку потрібно, щоб вона була, і все працює. А от наприклад, в підтримку проєктів зі значними інвестиціями треба внести зміни в закон і скасувати певні там якісь види надання державної підтримки. Це неприйнятно. Але ми принаймні знати маємо про це. І от коли ми будемо знати, що в кожну програму треба змінити для того, щоб вона відповідала тим вимогам, це принаймні для мене буде сигналом про те, що ми знаємо, куди ми йдемо. І тоді ми зможемо вже не казати типу от все ляже, все не ляже, а тоді ми будемо розуміти, ця програма залишиться без змін, ця програма видозміниться таким чином.

І я би просив би, щоб Антимонопольний комітет разом з Міністерством економіки по кожній програмі цю картину дав. І тоді у нас буде якийсь комфорт, або принаймні розуміння того, за що ми голосуємо. Бо поки що у нас ситуація, що нам кажуть... Где деньги? Деньги будут. Тобто воно так... Для мене це не є прийнятним.

Я би тут просив особливу увагу звернути на це саме представників Антимонопольного комітету, тому що ви маєте перейти від позиції «воно буде так і не інакше» до позиції «а давайте зрозуміємо, як в нашій країні пропетлять в зобов'язаннях...» Вибачте, неправильно сказав. Як нам зробити так, щоб нам зарахували виконання цього зобов'язання, і разом з тим, щоб продовжили діяти програми. Якщо ви просто будете казати Міністерству економіки, що от закон перепишіть, постанову змініть, якби... Воно так точно …*(Не чути)* Почніть шукати …*(Не чути)* рішення. Коли ви сформулюєте нам його якісь обриси, буде …*(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Дмитро Давидович.

Давайте тоді...

КРАВЧЕНКО О.С. Я коротку ремарку зроблю.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, пане міністре.

КРАВЧЕНКО О.С. Дивіться, насправді в тому запропонованому законопроєкті у нас є дев'ять місяців для того, щоб якраз чітко погодити програми і точково до них навести різкість по цим програмам для того, щоб їх погодити з Антимонопольним. І все ж таки я хотів би повернутися, що це є погоджена позиція Міністерства економіки, що цей законопроєкт є дійсно, з однієї сторони, не можна вже там далі щось додатково виключення отримати Європейського Союзу, в той же час він там дає достатній захист для програм.

Я думаю, тут, дійсно, є проблема з комунікацією. І те, що сказав там Дмитро Давидович, це в першу чергу більш чітка комунікація між Міністерством економіки і Антимонопольним.... і комітетом, депутатами для того, щоб отримати ...*(нерозбірливо)* що дійсно програма не є в зоні ризику, тому я якраз сфокусувався би на додатковий час, про який ми зараз говоримо, на цю додаткову комунікацію і наведення різкості в конкретних програмах, але не в зміні самого законопроєкту.

БУЙМІСТЕР Л.А. Олександр Сергійович, у мене величезне прохання до вас теж. Ви вже, можна сказати, доручення дали міністерству, щоб попрацювати з Антимонопольним. У нас проблема ПСО, я все ж таки до неї теж повертаюся, не узгоджена з Міністерством енергетики і з тим процесом реформування ринку електричної енергії і природного газу, який сьогодні йде. Я би все ж таки дуже просила вас теж взяти під особистий контроль, щоб ми ці процеси звели. Тому що я розумію позицію Єврокомісії, що вони хочуть бачити обсяги фінансування ПСО. Вони в нас є, НКРЕКП всіма цими цифрами володіє, тому що вони їх використовують для розрахунку тарифів. Тому дуже попрошу, щоб ми цей процес просто звели і, можливо, ще раз провели спільні консультації з Міністерством енергетики і Єврокомісією, тому що я особисто просила Єврокомісію, але це інший департамент, не той, який відповідає за держдопомогу, щоб вони провели з нами по ПСО консультації. Це теж буде на нашому комітеті питання, бо в нас буде йти великий закон по ПСО.

І буду вас дуже просити, щоб ви зі свого боку теж попросили Єврокомісію, щоб ми взяли департамент, відповідальний за ПСО, департамент, відповідальний за держдопомогу, Міністерство енергетики, Міністерство економіки, Антимонопольний комітет. Ми готові долучитися і пропрацювати, щоб у нас було чітке розуміння у всіх однакового підходу.

Ми підтримуємо вихід з ПСО, ще раз, і я за це борюся особисто з 2019 року, ринок за це бореться ще до того. Але, як показує практика, ми не вийдемо з ПСО до 2030 року. І якщо ми, наприклад, поставимо строк до 1 січня 2030 року, як прописано в Законі «Про ринок електричної енергії», насправді це буде абсолютно нормальний варіант, це навіть прискорить і дасть поштовх Міністерству енергетики і відповідним департаментам Єврокомісії швидше опрацьовувати нові механізми ПСО і перехід на цільові субсидії для населення в ринку електричної енергії і природного газу. Без цього ми теж не зрушимо цей законопроєкт. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Людмила Анатоліївна.

Давайте, тепер у нас є ще Микита Потураєв і Олександр Санченко, а потім ЦОВВ.

Пане Микито, вам слово.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую. Колеги, по-перше, я хочу всім вам подякувати за розробку дуже важливих євроінтеграційних законопроєктів. Ми знаємо на досвіді нашого комітету, *...(Не чути)* це складний процес і важкий. Тому дуже не хотілося б, щоб цей

законопроєкт став жертвою обставин, на яких я хотів би зараз наголосити. Бо, якщо ви зараз його відкладете і міністерство піде тим самим шляхом, яким воно вже ходило, очевидно, з вашої дискусії і з того, що бачимо ми, то результат показує те, про що казала і Людмила Буймістер зараз, і деякі інші колеги.

Дійсно, є проблема в комунікаціях між різними департаментами Європейської комісії. Ми з цим вже стикалися в нашій роботі. Я тому прошу, якщо міністерство буде щось погоджувати, звернути увагу, що відповідно до нашого спільного, це наша спільна позиція, вона була викладені в листі, *...(Не чути)* поправки до законопроєкту теж вони є спільними, вони є комітетськими. Це спільна робота комітету і міністерства. Наразі я знаю, як це відбулося, бо департамент, який відповідає за допомогу, він не в курсі, вони самі не читають там у себе законодавство, власне, Євросоюзу у сфері культури і діяльності креативних індустрій. Ми це вже бачили.

І тому, власне, зараз те, що всіх згребли під одну гребінку, призвело до того, що наявність наших суб'єктів у галузі культури прямо протирічить пунктам 34 і 36 повідомлення Європейської комісії 2016/C/262/01, частково протирічить пункту 37 того самого повідомлення Єврокомісії, просто як прямі протиріччя, да. Значить, крім того, є пряма невідповідність того, що там наша інституція опинилася, статті 107 Договору про функціонування Європейського Союзу, тобто базового договору, а ще й Угоди про асоціацію між Україною і ЄС.

Я тому прошу звернути увагу міністерства на лист, запросити копію цього листа з Міністерства культури від 04.09 цього року, там наша позиція викладена докладно. Хочу ще раз наголосити, що, значить, коли вони кажуть ні, просто треба звернути увагу на положення їхнього власного законодавства. І тоді ситуація змінюється. Тому що, знову-таки, в нас вже прецедент був, коли незалежного національного медіарегулятора намагалися теж... департамент, який відповідає за адмінпроцедуру, запхати під загальну адмінпроцедуру. Хоча інші розділи європейського законодавства вимагають беззастережного і беззаперечного... беззаперечної незалежності медіарегулятора.

Так само і тут, так само і тут. От подивіться, будь ласка, на це повідомлення ЄК, подивіться, будь ласка, на статтю 107 договору про Європейський Союз, і ви побачите, що інституції в галузі культури і креативної індустрії не підпадають. Більше того, значить, відповідно до повідомлення Єврокомісії і тих двох пунктів, на які я посилався, вони взагалі не працюють з державною допомогою, тобто ці програми – взагалі не державна допомога. Я взагалі здивований, як вони з'явилися в цьому законі, шановне Міністерство економіки. Тому що там прямо, там просто прямо прописано що не є державною

допомогою. І сфера діяльності Українського культурного фонду, Українського інституту книги і значною мірою Держагентства з кінематографії просто взагалі жодного відношення до державної допомоги не мають. Тому що що таке державна допомога, описано, і що таке не є державна допомога, теж описано в документах Євросоюзу, Єврокомісії.

Ось, власне, на чому я хотів наголосити, колеги. У нас всього три поправки було до цього закону. Я дуже хотів би, щоб цей закон потрапив до зали і був підтриманий залою, але просто його треба привести у відповідність до європейської регуляції. В нашому випадку не до якихось там побажань нашого комітету або нашого міністерства, просто до європейської регуляції. Ось і все. Дякую вам дуже. Ще раз хочу подякувати всім членам комітету.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо, пане Микито.

Будь ласка, Олександр Санченко.

САНЧЕНКО О.В. Я постараюсь достатньо коротко. Підтримую те, що сказав Микита Русланович. Тут однозначно треба зрозуміти, чи такі інституції, які підтримують культуру, і я хочу до цього додати, ви знаєте, опікуюся молодіжною політикою, і Український молодіжний фонд. Тобто це ж не тільки про культурні інституції, але і інші, які не підтримують бізнес історію, а підтримують соціальну, різну, у сфері культури, молоді і таке інше. Тобто чи вони в цілому згідно тієї директиви, яку зазначив Микита Русланович, потрапляють в цю сферу. Чи вони мають бути відрегульовані, бо це є допомога.

ПОТУРАЄВ М.Р. Потрапляють. Потрапляють. Я уважно вивчив це питання.

САНЧЕНКО О.В. Да, Микита Русланович. Тому тут я бачу таку розвилку, що якщо дійсно наші аргументи будуть достатні для того, щоб вони не потрапляли, то ті правки, які подані комітетом, і я в тому числі подавав правку про Український молодіжний фонд, тоді логічно їх додати. Якщо ж ні, і все-таки нас будуть, я не знаю, силувати на те, щоб вони там залишалися, то я впевнений, що без чіткого роз'яснення про те, що казав пан Дмитро Кисилевський про те, як це практично буде працювати, я не впевнений, що голоси будуть і в нашому комітеті …*(Не чути)* культури, в Комітеті молоді і спорту. Бо з того, що колеги комунікували на практиці, то якщо буде відбуватися така історія, що надавачі

як би погоджуються з Антимонопольним комітетом, але є вимога зараз подавати там, наприклад, звітність про господарську діяльність за три роки, то давайте подумаємо, як це буде для конкретного прикладу. В цьому році в Українському молодіжному фонді виграв там хлопець 16 років на створення 3D кімнати в школі, щоб робити там скиди для військових. Яку звітність за три роки він буде подавати? Чи це розповсюджується на фізичних осіб? Як це буде для них працювати, бо вони також отримують підтримку. Як це буде працювати для enjoy, який не є комерційними по свій суті? Як це буде працювати, не знаю, для ФОПів, окей, які виробляють, не знаю, кіно чи щось інше? Тобто тут дійсно без роз'яснення чіткого від Міністерства економіки, Антимонопольного не буде голосів у наших комітетах, бо це створює ризики, бо ми, навпаки, як держава маємо зараз в складні часи спростити бюрократію всю, а виходить, що та частина її ускладнює і робить тільки гірше.

Тому є конструктивна пропозиція, на цьому завершу. Дійсно, треба зрозуміти чи згідно тих директив, як зазначив Микита Русланович, попадають ці сфери, які не є комерційними, в цілому …*(Не чути)* регулювання і отримати фідбек від місії. Це або зніме питання, або не зніме. Якщо все-таки вони попадають, то без чіткого роз'яснення процедури від Міністерства економіки і Антимонопольного комітету, як це практично буде працювати, з термінами, з усіма деталями, буде важко зібрати підтримку і голоси, які ускладнюють життя громадянам, які подаються на соціальну підтримку культурних, молодіжних та інших проєктів. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Дякую, Олександре.

Тут коротка ремарка тільки. Це ж не те, що цей закон, знаєте, мрія нашого комітету, оце та реформа, яку ми, знаєте, кайфуємо від неї. Ну, ви бачите, що не зовсім так. Але давайте повернемося до логіки, чому ми її приймаємо. Вона підв'язана під гроші. З цих грошей роблять державну допомогу на наші проєкти, на кінофонд, на там інші програми. І як би європейці кажуть, ми хочемо розуміти, як це відбувається. Як розуміти? Ну, от є система державної допомоги,да, контролю за державною допомогою, будь ласка, відновіть її. Тому якщо ми не голосуємо, у нас багато, як це, бажаючих не проголосувати за цей законопроєкт, ви бачите. Якщо ми не проголосуємо, то тієї державної допомоги не буде, не буде проблеми. Знаєте, немає грошей, не буде грошей – не буде проблеми тоді і не будемо казати, що бюрократія складна. Це перше.

Друге. Ми як би розуміємо виклик, пов'язаний зі сферою культури, і не тільки насправді, але Мінкульт і ваші поправки вашого комітету вони стосуються прямого

виключення. От пряме виключення тут не підходить, інакше ми би вже зробили пряме виключення для індустріальних парків, для 5-7-9, ну, в першу чергу для своїх корпрограм. Тому що ми спробували до першого читання, нам сказали: друзі, ніяких прямих виключень, там є тільки два виключення. Перше – для виробництва зброї. Ну, якби не треба пояснювати, чому може існувати під час війни таке виключення під зброю. Друге – це аграрна історія. А для аграрної галузу у них є своя окрема система контролю за державною допомогою в аграрному секторі, і тому єврорегламент дозволяє таке відхилення. І тому вони кажуть: можете зробити собі відхилення, бо це у нас передбачено.

Тому я би тут запропонував, щоб ми все-таки провели консультації ще глибше, роз'яснення, ну, Мінекономіки точно, в контексті того, як це буде працювати. Подивилися ще раз на європейське законодавство, де там можуть бути якісь можливості. Можливо ми просто інакше спробуємо це описати і адресувати ту проблему, про яку говорять колеги. Але прямого виключення точно не можемо зробити, бо нам за це не зараховують закон, а нащо тоді це все, ці всі танці з бубнами, які ми зараз проводимо, якщо якби його не зарахують. Тому нам треба зарахований закон, але і збалансований.

Давайте тоді підводимо підсумки під цією дискусією. Коротко, якщо можна, пані Анна Артеменко і Антимонопольний, і тоді будемо приймати рішення.

АРТЕМЕНКО А.І. Дякую дуже, Олексій Васильович.

Я хотіла трохи підсумувати, спочатку почну з культури. Виключення пряме вже було колись в діючій редакції Закону про державну допомогу по фонду підтримки книги, якщо я не помиляюсь. І після цього винятку одразу Антимонопольний отримав лист від Єврокомісії з чітким стейтментом, що це не відповідає правилам державної допомоги.

Щодо культури абсолютно є розуміння того, що більша частина, там 80 чи 90 відсотків державної підтримки, яка надається, вона взагалі не є державною допомогою і не потребуватиме оцінки з боку Антимонопольного комітету, тому що це не економічна діяльність. Тобто частинка, яка залишатиметься, є відповідно повідомлення Єврокомісії, яке дає по суті дуже таку зрозумілу рамку, яким чином має надаватись підтримка у сфері культури.

Друге, важливе. Коли цей законопроєкт, цей Закон про державну допомогу приймався вперше у 2014 році, була дуже схожа дискусія, незважаючи на те, що ще не було повномасштабної війни і не настільки критично стояли питання бюджетного фінансування і програм підтримки бізнесу, але тоді так само не було підтримки у парламенту щодо цього закону з абсолютно схожими аргументами і про те, що, коли ми

станемо членами ЄС, тоді це можна робити, і, по суті, цей закон в 2014 році був прийнятий парламентом тільки тому, що Energy Community відкрило процедуру врегулювання спорів проти України за невиконання правил державної допомоги у сфері енергетики.

Щодо винятків. На жаль, ми пробували дуже багато разів, ми комунікували про це з Європейською комісією, з різними структурними підрозділами, і редакція до першого читання вона передбачала. Також ми хотіли отримати від Європейської комісії згоду лише на питання прозорості і звітування, те, про що казала Людмила Анатоліївна. Але вони дали дуже критичний коментар, що вся державна допомога має бути відновлена, вона має потрапляти під дії контролю, має бути …*(Нерозбірливо)* нотифікована в Антимонопольний комітет. Тобто навіть ті винятки під час воєнного стану на відшкодування збитків, спричинених військовою агресією, які ми хотіли в першому читанні зробити такими, які б комунікувались з Антимонопольним в режимі експост, вони критично не були підтримані Європейською комісією. Тому будь-які винятки, умовно кажучи, із-під сфери дій, крім оборони, крім сільськогосподарської продукції та рибальства, які теж регулюються ЄК, але вони просто регулюються по-іншому режиму і не підпадають під той режим, який вводиться, контролю за державною допомогою. Відповідно якщо будуть додані будь-які винятки, то, перше, цей законопроєкт не буде підтриманий Європейською комісією відповідно ми втратимо гроші по Укрплану. Це перше. А друге, якщо ці винятки будуть діяти далі, то це, по суті, приведе до блокування переговорного процесу, до негативних коментарів у звіті про розширення, і, по суті, далі по євроінтеграційному треку по сфері конкуренції рухатись ми не зможемо.

Щодо практичних шляхів. У нас вже є напрацьовані напрямки, які потребують зміни по всіх ключових десяти програмах підтримки, які сьогодні обговорювались в Мінекономіки.

Далі внутрішньо ми дуже детально це пропрацюємо з нашими департаментами, і наші департаменти пропрацюють з Антимонопольним комітетом, щоб у всіх членів комітету був комфорт і розуміння того, які саме програми і в якій частині потребуватимуть змін після прийняття цього законопроєкту. І, з нашої точки зору, це все буде відпрацьовано і надана пропозиція і коментарі.

Також, я думаю, Антимонопольний комітет додасть зі свого боку, що вже було зроблено і як рухатись далі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте Антимонопольний комітет коротко, і завершуємо.

БУЙМІСТЕР Л.А. І прокоментуйте ще по ПСО, будь ласка, Антимонопольний комітет. Ну, і міністр.

ШЕРШУН С.М. Олексій Васильович, шановні народні депутати, дякую. Декілька слів від Антимонопольного комітету.

Поблоково. Перше: по наших зобов'язаннях. Олексій Васильович зазначав саме про Facility, але я хотів би також сказати, що у нас ще є також зобов'язання в контексті переговорного процесу, і саме відновлення контролю за держдопомогою – це є один із ключових бенчмарків. І те, що нам, пам'ятаєте, представництво Єврокомісії також на це звертало увагу, фактично це є процес Facility, а також є переговорний процес, і ми також про це повинні пам'ятати.

Стосовно самої роботи над законопроєктом. Я також дякую Богдану Вікторовичу, дійсно, за можливість долучитися до роботи над цим законопроєктом. В принципі, скажімо так, ці всі позиції, напрацювання, які були з попереднього законопроєкту, і ті, які погоджувалися з європейськими експертами, Європейською комісією, ну, максимально вони були імплементовані саме в законопроєкт, скажімо так, Богдана Вікторовича. Тому, в принципі, це, я так розумію, і попередні консультації це теж підтверджують.

Тому це плюс. І плюс те, що, дійсно, там є розуміння, ці нові положення, які були імплементовані, в контексті поточної ситуації. Це теж була дискусія по тимчасовій рамці. Також ми розуміли важливість додаткового строку на приведення програм у відповідність. Тобто всі ці положення ті ризики, які ми сьогодні почули, вони мінімізують, на нашу думку.

Стосовно програм, те, що ми сьогодні почули. Хотів зазначити, що зі свого боку розуміємо, що неможливо було зосередитися лише на роботі законопроєкту. Тому Антимонопольний комітет ще на перших етапах активно працював і з Мінекономіки, і з народними депутатами. У нас є навіть з вами спільна робоча група, в яку ми також направляли відповідні пропозиції до конкретних програм конкретні зміни, які, на нашу думку, мінімізують, можливо, подальші якісь занепокоєння під час розгляду Антимонопольним комітетом повідомлень по цим програмам. Тому ці пропозиції вже напрацьовані і вони вже містяться у колег.

Разом з тим, ми сфокусувалися лише на програмах Мінекономіки. Але в цій частині також хотів зазначити, що питання набагато ширше. Тому хотів звернути увагу, що Антимонопольний комітет на засіданні комітету і в рамках доручень уряду сформували

звіт «Інвентаризація державної допомоги». Він є публічний, направив надавачам про те, які програми, тобто які фактично зміни і потрібно привести для того, щоб вони відповідали критеріям і, по суті, відповідали після того, як відновиться контроль за держдопомогою. Тобто комітет в цій частині теж зробив відповідну роботу.

В контексті культури, я думаю, Анна Ігорівна, вона чітко зазначила. На нашу думку, дійсно, ці побоювання, які ми почули, вони, на нашу думку, дещо, можливо, перебільшені. Тому що, дійсно, всі ці і фізособа, і так далі – це не контроль за державною допомогою. Державна допомога – лише контроль за суб'єктами господарювання. Тому в цій частині вони, скоріше за все, не підпадають під державну допомогу, і відповідно ніяких повідомлень, ніякі за три роки не потрібно буде Антимонопольний комітет інформувати.

Більше того, у нас є публічні роз'яснення по культурі, де якраз чітко вже розміщено про те, що не є державною допомогою і суб'єкти, ознайомившись, зможуть розуміти, що в більшій мірі вони взагалі не повинні ніяких повідомлень направляти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Давайте останнє.

ШЕРШУН С.М. І остання теза, Олексій Васильович, хотів зазначити, що, в принципі, та робота, комітет завжди активно і послідовно працює в контексті відновлення, саме відновлення не просто, але з урахуванням і реалій нашого сьогодення, на жаль, і готовий далі долучатися до напрацювань не лише по законопроєкту, а також по роботі з надавачами для проведення відповідних програм. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, давайте тоді переходити до прийняття рішення. Значить, у нас є пропозиція перенести законопроєкт, але перенести не просто так, я би пропонував, потому що, дійсно, у нас не так багато часу, вже значна робота проведена Богданом Вікторовичем і іншими, за що я дякую.

Значить, перше, перенесемо на інший комітет, да, тому що у нас будуть… тобто тут, очевидно, треба додаткові консультації. І я пропоную вже із там завтрашнього дня там призначити нараду, от просто на завтра, да, і починати обговорювати. Тобто я відчуваю три питання, відфіксував.

Перше. Це діючі програми, це робота Антимонопольного і Мінекономіки, мають роз'яснити, що куди треба вносити, там закони, підзаконні акти для того, щоби вони не постраждали, тобто як вони будуть реалізовуватися.

Друге. Це питання ПСО, як ми правильно синхронізуємо законодавство про держдопомогу і про... ну, тут звучало про ринок електричної енергії, з іншими ринками я поки не бачу проблем. І питання культури, тут теж більше...

БУЙМІСТЕР Л.А. Ще природного газу і теплокомуненерго.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Окей. Да.

Тому я би пропонував вже на завтра провести таку нараду і вже почати говорити з усіма, хто зацікавлений. Тут між іншим не всі прийшли.

КИЦАК. Олексій Васильович, але щоб під головуванням Олександра Сергійовича Кравченка це була ініціатива, тому що зараз м'яч де факто на їхній стороні.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, давайте це вирішимо. Просто тут питання, що Олександр Сергійович Кравченко може мати дуже щільний графік, і в контексті вирішення проблеми ми можемо довго чекати ці наради. Ну, при всій повазі, я просто розумію, у міністра є багато питань. Тому, можливо, більше...

КРАВЧЕНКО О.С. Максимально швидко це зробити. Тому я ще раз кажу, це більше питання все ж таки там не поля, це більше комунікації, роз'яснення, там ніж якихось сутнісних змін. Тому давайте спробуємо максимально швидко це зробити. Я буду по максимум долучатися, щоб це прискорити.

ГОЛОВУЮЧИЙ. На завтра готові будете? Давайте вирішимо це, да?

КРАВЧЕНКО О.С. Да.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Тоді пропозиція перенести на інший комітет. Якось треба це зачитати, шановний секретаріат, чи ми всі в контексті, да?

ТАРУТА С.О. Ні, не потрібно.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Все тоді…

ШЕСТОПАЛОВА В.П. Треба проголосувати тільки.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Проголосувати, да-да, звичайно.

Ставлю пропозицію перенести прийняття рішення по законопроєкту 15437 на інший комітет. Голосуємо.

Буймістер.

БУЙМІСТЕР Л.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Карабута.

КАРАБУТА С.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кисилевський.

КИСИЛЕВСЬКИЙ Д.Д. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кицак.

КИЦАК Б.В. Я не хочу, але за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Буває таке. Це ж і є робота комітету.

БУЙМІСТЕР Л.А. Дякую, Богдан Вікторович, і за роботу вашу дуже дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колтунович. Немає.

Лічман.

ЛІЧМАН Г.В. Лічман – за.

Богдане, це якийсь гендерний жарт: я не хочу, але да.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Магомедов Муса Сергоєвич. За перенесення.

МАГОМЕДОВ М.С. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. За.
Маріковський.

МАРІКОВСЬКИЙ О.В. Маріковський – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Марчук Ігор Петрович.

МАРЧУК І.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.
Мовчан – за.
Тарута.

ТАРУТА С.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Янченко.

ЯНЧЕНКО Г.І. Підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Тоді прийняли рішення, перенесли на наступний комітет.
Муса Сергоєвич, рука.

МАГОМЕДОВ М.С. *(Виступ російською мовою)* Пока мы рассматривали законопроєкт, вышел на связь глава Держагенства по відновленню Іван Федоров, Іван Сергійович, и очень просит дать ему возможность коротко пояснить в течение минуты-полтора, почему они обращаются к нам с вопросом по понтонным мостам. Я ссылку ему сбросил, если он на святи. У него на 12 часов встреча с вицепрезидентом ЄІБ, тому он просит до 12-ї дать возможность...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ми зараз дамо всім можливість, але ми обіцяли, нас просто Мінкульт чекає, ми перенесли, і ми з Мінкультом провели консультації. Зараз ми це швидко проголосуємо.

МАГОМЕДОВ М.С. Добре.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пам'ятаєте, ми їм спочатку не погодили виключення, а тепер ми знайшли як би сценарій. Тому я… це наступне питання про погодження винятків.

МАГОМЕДОВ М.С. Добре, добре.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тому переходимо і там одразу вирішимо по понтонним переправам.

Значить, переходимо про погодження винятків із застосування конкурентних процедур закупівель.

За результатами розгляду питання щодо винятків і застосування конкурентних процедур закупівель, що вносяться до особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування. Лист Міністерства економіки та довкілля від 13.10.2026 № 33120710289601.

Пропоную ухвалити рішення. Зміни до абзаців шістнадцятого та двадцять четвертого пункту 13… погодити зміни до абзаців шістнадцятого та двадцять четвертого пункту 13 особливостей. Так, тобто це про що? Да, у них було три винятки в одному документі, і один ми не погодили, а два можна погодити, які стосуються змін раніше вже погоджених нами винятків. Тобто це якби вони там поміняли два слова і знову заходять до нас. Тобто це більше таке, технічна історія. А от те, що по суті ми не погодили, це виключення на постійні основі для «Тисячовесни» для Мінкульту.

Натомість ми з ними провели консультації і як би прийшли до висновку, що таку штуку можна зробити один раз до кінця року і не більше. Або потім не буде більше часу для того, щоб підготуватися і для того, щоб нормально користуватися процедурою, яка передбачена законодавством. І тоді у нас як би не буде неприємностей через це ні з Єврокомісією, ні з кимось ще, бо тут кінця року залишилося 2,5 місяці.

І тому, значить, я би просив, щоб … Але все-таки я би просив, щоб оцей висновок нам озвучило Мінекономіки... Вибачте, виняток. Бо Мінекономіки – наш контрагент по винятках.

Пані Анна, да.

АРТЕМЕНКО А.І. Да. Дякую дуже, Олексій Васильович.

Мінекономіки підтримує цю збалансовану позицію, дійсно, незважаючи на ті дискусії, які були на базі комітету, що є підстава для переговорної процедури, але конкурс зараз на дуже такій фінальній критичній стадії, і ми підтримуємо пропозицію все ж таки зробити виняток для Мінкульту, по суті, разовий, по суті, який буде стосуватися виключно проведення таких закупівель до кінця року. І відповідно це потрібно з метою забезпечення реалізації ініціативи Президента і створення українського культурного продукту «Тисячовесна».

І ми дуже просимо викласти цей підпункт в такій редакції. «Укладення договору про закупівлю з переможцем мистецького конкурсу, проведеного відповідно до Постанови Кабміну від 25 березня 2026 року № 404 «Деякі питання організації та проведення мистецьких конкурсів з відбору культурно-мистецьких проєктів, спрямованих на реалізацію ініціативи Президента і створення українського культурного продукту» до 31 грудня 2026 року, здійснюється без застування закупівель/спрощених закупівель, визначених законом та цими особливостями».

Далі з 2027 року будемо додатково працювати з Мінкультом для того, щоб вони мали можливість застосовувати власну переговорну процедуру, як це передбачено законом та Постановою 1178. Просимо підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Якщо ні в кого немає заперечень щодо такої ініціативи… Ну, я вам чесно скажу, вона...

БУЙМІСТЕР Л.А. У мене є питання, якщо можна. А з чим пов’язані ці виключення саме до кінця року? Що їм там треба зробити до кінця року і з ким поукладати прямі договори без процедури? Можна якось просто комерційну суть пояснити, а не юридичну тільки?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте Мінкульту дамо слово.

МОВШОВИЧ Н.М. Да. Колеги, дякую і за консультацію, і за розгляд, і цю компромісну пропозицію. Да, нам на даний момент потрібно укласти ... *(Не чути)* на 100 відсотків з переможцями конкурсу ...*(Не чути)* яких у нас 680 одиниць. І ми... *(Не чути)* на жаль, не встигнемо все це зробити, якщо будемо чекати навіть 5 днів без оскарження. Якщо з оскарженням... *(Не чути)* взагалі ставить під питання завершення реалізації цієї програми цього року і підняття коштів держбюджету. Ми би дуже просили нам допомогти з цим, щоб ми встигли.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Тобто це точно не найкраща практика, я би хотів, щоб ми цього більше не повторювали. Але оскільки у нас немає іншого Мінкульту, я думаю, що після цієї вправи з нашим комітетом вони дуже добре розберуться в процедурах і будуть застосовувати їх на загальних умовах, вчасно готуватися, всі порядки, підзаконки будуть розроблені, і вони собі спокійно житимуть. Зараз уже так, да?

Тому пропоную ухвалити рішення, якщо ні в кого більше немає зауважень, і погодити їм отакий виняток, який був озвучений.

ТАРУТА С.О. А ми окремо будемо по інфраструктурі, да?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да-да, а далі по інфраструктурі. Давайте по цим проголосуємо.

Голосуємо.

Буймістер.

БУЙМІСТЕР Л.А. Ну, я на жаль, утримаюсь, тому що я не вважаю, що ми маємо виправляти проблеми неробочих міністерств виключеннями з загальної норми закону. Тому утримаюсь, вибачте.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сорі, ми ж... шановний секретаріат, я ж зачитав все, тобто зачитав резолюцію.

КИЦАК. Давайте голосувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я починав виступ з зачитування резолюції.

Далі. Карабута.

ШЕСТОПАЛОВА. Олексій Васильович, справа в тому, що у нас була інша редакція, зараз дали іншу редакцію. Ми не знаємо, що...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Точно така сама редакція.

ШЕСТОПАЛОВА.. Ні, там інша.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні-ні, дивіться...

ШЕСТОПАЛОВА.. Зачитайте ще раз, Олексій Васильович.

ЛІЧМАН Г.В. Зачитайте, Олексію, да, дійсно, щоб не було потім плутанини.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Виняток щодо змін до пункту 9 прим.3 особливостей, виклавши його в такій редакції: «Укладення договору про закупівлю до 31 грудня 26-го року із переможцем мистецького конкурсу, проведеного відповідно до Постанови Кабінету Міністрів від 25 березня 26-го року № 404 «Деякі питання організації та проведення мистецьких конкурсів з відбору культурно-мистецьких проектів, спрямованих на реалізацію ініціативи Президента України із створення українського культурного продукту», здійснюються без застосування процедури закупівель, спрощених закупівель, визначених законом та цими особливостями». Про ухвалене рішення пропоную поінформувати Кабінет Міністрів.

Там різниця була тільки в тому, що Анна ці «31 грудня» в кінці прочитала. Я слідкував. Але все одно, дивіться, по суті це те саме.

ШЕСТОПАЛОВА. Ні, так воно читалось по-іншому: застосування процедур...

БУЙМІСТЕР Л.А. Ми вже зачитали. Голосуємо.
Буймістр – утрималась.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Голосуємо.
Карабута.

КАРАБУТА С.О. Карабута. Підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кисилевський.
Кицак.

КИЦАК Б.В. Підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колтунович.
Лічман.

ЛІЧМАН Г.В. Лічман – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Магомедов.

МАГОМЕДОВ М.С. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Маріковський.

МАРІКОВСЬКИЙ О.В. Маріковський – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Марчук.

МАРЧУК І.П. За – Марчук.

КИСИЛЕВСЬКИЙ Д.Д. Кисилевський – за. Олексій Васильович, вибачте.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.
Мовчан – за.
Тарута.

ТАРУТА С.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Янченко.

В будь-якому випадку рішення прийнято.

ЯНЧЕНКО Г.І. Підтримую, колеги. Підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Галина Ігорівна.

Тепер по переправам. Значить, тільки що зайшов лист, ви бачили, але тут на розсуд комітету, як ми приймемо рішення. Давайте, певно, голові Агентства відновлення дамо слово, наскільки це критично, чому саме так треба. Ми дійсно бачили його неформально цей лист, але тільки що він зайшов, тому... я не можу якось там наполягати.

Будь ласка, Іван Федоров, вам слово.

ФЕДОРОВ І.С. Шановні народні депутати, шановні присутні, перш за все дякую за можливість сьогодні бути присутніми і донести аргументи. Так, дійсно, у нас є рішення Ставки, згідно з яким ми маємо терміново розпочати будівництво мостових переправ на території восьми регіонів нашої держави через три річки в нашій державі.

Першим пріоритетом визначено два мостові переходи в Києві, один мостовий перехід в місті Запоріжжі. Чому саме ці три мостових переходи? Через те що ворог їх постійно атакує, починаючи від КАБів, закінчуючи реактивними «шахедами» і ракетами вже. Через це після рішення Ставки було прийнято постанову Кабінету Міністрів, яка регламентує дії будівництва, що за чим, хто і як будує. На жаль, ми не можемо іти по стандартним процедурам, навіть по переговорній процедурі, тому що вона займає щонайменше сім днів, а також дає можливість щодо оскарження, а це також сповільнить процес будівництва. Тому ми просимо прийняти те рішення, яке винесене сьогодні, погодити те рішення, яке винесено сьогодні на комітет, для того щоб оперативно включитись в роботу.

Також хочу наголосити, що підприємств в Україні, які мають достатньо інженерний склад, мають достатньо склад проєктувальників та готові виконати оперативну роботу, на жаль, вони обмежені, тому ми комунікуємо з усіма для того, щоб знайти ідеально технічне рішення, яке призведе до швидких термінів монтажу. Для розуміння, ми маємо збудувати міст через річку Дніпро за три місяці і два тижні. Тому тут точно висококваліфіковані люди присутні, ви чітко розумієте, що ми кожен день рахуємо, яким чином це зробити.

Доповідь закінчив. Готов відповісти на запитання шановних народних депутатів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колеги, є запитання?

ЛІЧМАН. Муса, тебе влаштовує відповідь?

МАГОМЕДОВ М.С. Так. Так, Іван Сергійович, дякую.

Я правильно розумію, що ви розумієте тех производителей, которые есть, и речь будет идти о том, чтобы там тиражировать производство и производить одновременно на нескольких площадках. Если так, то, я думаю, что надо поддерживать и голосовать.

ФЕДОРОВ І.С. Доповідаю. Для того щоб зекономити бюджетні кошти, ми сьогодні проінвентаризували. З 2022 року нам було доставлено кілометр 200 тимчасових мостів з гуманітарної допомоги від уряду Японії, від уряду Сполучених Штатів та Чехії. Зараз ми беремо за базу ці мостові переходи і будемо їх використовувати, саме метал накладний, який буде потім проїжджою частиною. Тож виробництво буде на декількох ділянках саме свайних стійок для того, щоб розмістити ці мости. Нам повністю не вистачає мостових переходів, тому сьогодні є декілька виробництв, які зможуть виробляти їх в Україні.

Але також, що стосується самих мостів, ми направили сьогодні на 12 підприємств в світі запит для того, щоб зрозуміти, де вони є в наявності і чи готова та країна нам їх оплатити для того, щоб доставити. То ми зараз, на перші три мости в нас все є, для того, щоб далі, ми зараз шукаємо всі варіанти і вивчаємо їх.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Олександр Валерійович, будь ласка, вам слово.

МАРІКОВСЬКИЙ О.В. Дякую. Підтримую цей запит і закликаю колег також підтримати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Людмила Анатоліївна.

БУЙМІСТЕР Л.А. У мене єдине тільки побажання до Агентства відновлення, тому що, в принципі, я розумію, що ви чекали рішення Ставки, щоб ми заздалегідь готувалися,

бо ми знаємо, в принципі, які об'єкти критичної інфраструктури нам атакує ворог. І ми готові вас всіляко підтримувати, щоб ви швидше могли всі ці процедури проходити, тим паче розуміючи, наскільки сьогодні дефіцитні ці спроможності по виробництву таких складних інженерних конструкцій.

Тому підтримувати будемо в будь-якому разі, і прохання просто контролювати, щоб у нас знову чергового Fire Energy не було уже по мостовим переходам, коли у нас в Києві 10 площадок віддали компанії, яка нічого на них не зробила.

Тому тут на вас уже тоді буде абсолютно повний тягар контролю, ми вам готові допомагати. Тому, якщо у вас виникають будь-які питання, чи з партнерами, чи внутрішні там наші українські бюрократичні, чи інші, звертайтеся до нас, ми відкриті вам в цьому допомагати. Щоб у нас не було потім скандалів, журналістських розслідувань і так далі, те, що у нас трапляється, коли у нас немає цих процедур.

ФЕДОРОВ І.С. Дякую.

На всіх трьох локаціях у нас будуть виконувати три абсолютно різні компанії, ті, які мають досвід, для чого робимо три різні, а не одну однакову, для того щоб між ними була також конкуренція, для того щоб вони також конкурували і по ціні, і по швидкості. Тому три різні компанії будуть виконувати роботу по трьом різним локаціям.

Дякую. Сходимося.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Так, Дмитро Давидович.

БУЙМІСТЕР Л.А. Дякую дуже.

КИСИЛЕВСЬКИЙ Д.Д. Я спершу хотів би сказати, що я підтримую цей запит, бо також я попередньо спілкувався, якщо офіційні документи вже зайшли і якщо члени комітету будуть готові сприймати це як те, що документи уже у нас є, то як би я би просив про підтримку цього запиту. Хоча, звичайно, ми маємо вимагати, щоб документи нам надходили своєчасно.

Друге. Я хотів би підтримати те, що сказав Муса Сергоєвич. От будь-яке відновлення, яке зараз відбувається чи будівництво якихось споруд, має максимально залучати українських виробників, бо інакше як би так ми економіку не відновимо. Тому, якщо, пане Іване, буде можливість залучати українських виробників, завантажити всіх,

кого є, то це те, що є предметом цікавості нашого комітету, щоб ці підприємства були завантажені, і ми би очікували від вас саме такого підходу при використанні і винятків от таких, про які сьогодні йде мова, і взагалі про організацію роботи Агентства відновлення. За це питання я – за і просив би підтримки.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

КИЦАК. Олексій Васильович, можна ще коментар.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте, давайте.

КИЦАК. Я в залі одинокий тут сиджу, ви мене завжди увагою обходите. Да, я хотів до пана Івана звернутися. Чи ви моделювали, якщо буде подовжуватися така інтенсивність ударів саме по мостовій інфраструктурі?. Якщо ми зайдемо у 2027 рік, ви розумієте, скільки потенційно необхідно таких мостових переправ зробити для того, щоб трафік зберігався хоча б приблизно в такому ж самому темпі? І виходячи з цього, чи є розуміння, чи необхідно вам уже заходити в наступний рік з таким же виключенням, яким ми зараз вам робимо до кінця року?

ФЕДОРОВ І.С. Так, ми не називали трафік по кожному мосту. Ми розуміємо, що по кожному мосту в Києві у день проходить приблизно 60 тисяч одиниць транспорту, ми розуміємо, яка буде спроможність тих мостів, які будуємо ми. Рахували. Тому сьогодні пораховано 21 мостовий перехід, який точно сповільнить рух, але точно забезпечить ту критичну активність, яка є, і ми чітко розуміємо, що кількість в разі там руйнування мостів, то кількість потреби в них трохи буде зменшуватися із зменшенням кількості населення. Але сьогодні у нас пораховано 21 міст, як я уже сказав.

Що стосується наступного року, скоріш за все, так, ми зайдемо в те, що у нас буде потреба і в наступний рік для цього.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Давайте розберемося з цим. Тоді давайте переходимо до голосування.

КИЦАК. Давайте голосувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да.

БУЙМІСТЕР Л.А. А ми тільки до кінця року це виключення зараз голосуємо?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дивіться, така у них пропозиція по постанові, бо це експериментальна постанова, тобто там є якісь інші особливості, тому давайте ми поки не будемо лізти попереду батька в пекло.

БУЙМІСТЕР Л.А. Тоді буде прохання, ми зараз це підтримаємо, просто щоб ми потім отримали там через місяць-два якийсь звіт від Агенції відновлення, як воно запрацювало.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Окей. Домовилися. Голосуємо.

Відповідно до пункту 3 прим.7 розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» Закону «Про публічні закупівлі» та за результатами обговорення пропоную ухвалити рішення. Погодити винятки застосування конкурентних процедур закупівель, передбачених проєктом Постанови Кабінету Міністрів про внесення змін до особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування.

Лист Мінекономіки 331207/10498401 від 20.10.2026. Та поінформувати Кабінет Міністрів України про зазначене рішення.

Голосуємо.

Буймістер.

БУЙМІСТЕР Л.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Карабута.

КАРАБУТА С.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кисилевський.

КИСИЛЕВСЬКИЙ Д.Д. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кицак.

КИЦАК Б.В. Підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колтунович.
Лічман.

ЛІЧМАН Г.В. Лічман – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Магомедов.

МАГОМЕДОВ М.С. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Маріковський.

МАРІКОВСЬКИЙ О.В. Маріковський – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Марчук.

МАРЧУК І.П. За – Марчук.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мовчан – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тарута.

ТАРУТА С.О. Підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Янченко.
Так… У будь-якому випадку рішення прийнято.

ЯНЧЕНКО. Колеги, теж підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

_____. Дякую, шановні народні депутати. Дякую, що приділили увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, тепер у нас є ще два… три питання. Значить, питання: стан і очікування в економіці і формуванні Фонду підтримки бізнесу. Відповідальний – Сергій Олексійович Тарута, а представлятиме міністр економіки Олександр Кравченко.

Будь ласка, пане Олександр.

КРАВЧЕНКО О.С. Зараз, буквально секундочку. Давайте тоді пройдемося по декільком сторінкам презентації, яку ми підготували, де ми хотіли якраз проговорити про те, який ми зараз бачимо поточний прогноз і основні виклики. І далі я більш детально все ж таки проговорю про той фонд підтримки бізнесу або фонд страхування, про який ви точно вже чули і хотіли більш детально проговорити бачення Міністерства економіки.

Що стосується взагалі стану там і наших очікувань по зростанню економіки на 2026 і 2027 роки. Наш останній прогноз офіційний, який Мінекономіки робило в червні місяці, ми прогнозували 1,6… відсотка зростання у 2026 році і 1,3 відсотка зростання на 2027 рік. Це було до того, як почалося повноцінне масштабне блокування портів і значно інтенсифікувалися атаки росіян на виробничі потужності і активи.

Ми зараз переглядаємо у Міністерстві економіки наші очікування. Базовий наш сценарій – це те, що до кінця року ми очікуємо зростання 0,1 відсотка. Це… корегування на 1,5 відсотка на 2026 рік і 0,4 відсотка на 2027-й. І знову ж таки, якщо ми дивимося зараз на фактичні цифри, у нас було станом на серпень в цілому по року, від січня по серпень, було зростання приблизно 0,4 відсотка, близько мінус 2,6, це те, що ми зараз фіксуємо у вересні. Тобто ми бачимо вже ефект, і він дійсно створює суттєвий тиск на економіку. Але при цьому ми все ж таки очікуємо, що ми залишимося у позитивній зоні до кінця року.

Я впевнений, що ви бачили там різні інші прогнози, там у тому числі Dragon вийшов з більш песимістичним прогнозом. Ми насправді проводили ряд нарад з ними, але все ж таки ми вважаємо, що їх очікування вони занадто песимістичні. Такий сценарій може бути, якщо суттєво посиляться атаки росіян, будуть значні перебої з... повні блекаути. Тому в цьому різниця між прогнозами певних аналітиків, оці мінус 0,5 і мінус 1 відсоток на 27-й рік те, що ви бачите як негативний сценарій, і тим базовим прогнозом, який зараз розглядає Міністерство економіки.

Важливо відзначити, що ми вже зараз бачимо, як... коментарі також колег з Міністерства фінансів, що це сповільнення економіки воно досить суттєво впливає також

на бюджетні надходження. По об'єктивним причинам від 90 до 150 мільярдів очікування, що буде недоотримування бюджетна дохідна частина через сповільнення економіки.

Якщо ми перейдемо на наступну сторінку, насправді також... якщо ми дивимося на цей горизонт після початку повномасштабної війни, які основні структурні фактори, які впливають на зростання економіки. Тобто ми тут просто розклали зростання, накоплення ВВП з 23-го по 25-й рік, і які основні були фактори. Тут важливо відмітити, що основна частина все ж таки зростання – це споживання, це споживання, яке багато в чому підтримується макрофінансовою підтримкою, в першу чергу це зарплати військовим, також це додаткові зарплати, які стимулюються критерієм зарплати при бронюванні. І це створює там основний стимул розвитку економіки.

Додатково це державне споживання і державні інвестиції. Безумовно, це сильно підтримало економіку. Якраз у цій частині ми бачимо дуже великий сектор ОПК, в першу чергу якраз там приватні інвестиції і державні замовлення. Але, що важливо, і це там також одна із структурних проблем, зараз ми побачимо більш детально на наступній сторінці, що це споживання дуже суттєво фінансують… забезпечують за рахунок імпорту, і це сильно стримує розвиток економіки. То, в принципі, що ми бачимо з точки зору структури економіки, у нас суттєве там збільшення споживання, яке багато в чому залежить від міжнародної допомоги, але більша частина цього споживання, вона уходить в імпорт. І, в принципі, наступна сторінка, вона ще там більш, можливо, чітко це підсвічує, ми просто порівнюємо структуру ВВП у відсотках по основним факторам, які створюють це ВВП. Ви бачите, що у нас приватне споживання виросло з там близько 70 відсотків до війни до більше 75 відсотків, і 20 відсотків цього споживання, воно пов'язане з грошовим забезпеченням військових.

І це те, що там нас, безумовно, турбує в Міністерстві економіки. Нас турбує те, що знову ж таки там ця модель, вона дуже сильно залежить від зовнішньої підтримки. І вона насправді, нам треба стимулювати і максимально інвестиції, незважаючи на військовий стан, інвестиції для того, щоби забезпечити більшу частину споживання локальним виробництвом.

Окремо хотів би показати, як динаміку руйнувань і ударам Росії по нашим виробничим потужностям, це , знову ж таки, одна із великих причин, чому ми втрачаємо локальне виробництво і більше залежимо від імпорту. Якщо ми говоримо про початок року, все ж таки більше фокус був росіян і більше руйнувань ми бачили енергетики, і енергетика дійсно залишається найбільш постраждалим сектором, але ми бачимо, що з другої половини року все більше також страждають інші сектори. І в цілому, якщо ми

бачимо, там по факту, десь ми приблизно оцінюємо там 7 і 8 мільярдів доларів прямих збитків, які вже реалізовані і засвідчені станом на зараз, в цілому ми очікуємо, що десь там до 10 мільярдів збитків буде завдано українському бізнесу протягом 26-го року.

Це одна із причин, чому ми активно говоримо про розширення механізмів страхування, про розширення механізмів компенсації збитків. І про це ми також говоримо з міжнародними партнерами. Тому що ми усвідомлюємо, що той масштаб, який зараз є програм підтримки, він не співставний з масштабами викликів, і ми розуміємо, що такий масштаб руйнувань створює *...(Не чути)*

Давайте, я, враховуючи, що у нас не так багато часу, я, можливо, давайте, там перескочу декілька сторінок. Я зазначив вже про те, що ми бачимо значну негативну динаміку по торговельному балансу. І, звичайно, що велика частина цього нарощення імпорту – це ситуація, викликана з війною, коли ми говоримо про критичний імпорт, це в першу чергу ОПК, це в тому числі енергетика, це компоненти для вітчизняного ОПК. Але, насправді, ми бачимо в тому числі про зростання некритичного імпорту. Так, якщо ми дивимося от знову ж таки категорії, які ми там класифікували, які не пов'язані з війною, то вони зросли з 22-го року – 12 мільярдів, там до 25–26-го років – більше 20 мільярдів. Тобто майже в два рази у нас зростання по некритичному імпорту, і це якраз там ті категорії, які ми маємо максимально фокусовано таргетувати для того, щоб заміщувати імпорт локальним виробництвом.

_____. 229.

КРАВЧЕНКО О.С. Перепрошую. Це коментар чи це…

ГОЛОВУЮЧИЙ. Продовжуйте. Продовжуйте. Це хтось случайно.

КРАВЧЕНКО О.С. Дивіться, тому в контексті цього, трошки навантажений слайд, але просто хотілося поділитися, які пріоритети ми ставимо для себе.

Перше. Це все ж таки забезпечення макрофінансової стабільності, і саме тому всі ці законопроєкти пов'язані з Ukraine Facility, вони надзвичайно важливі. Знову ж таки, особливо коли ми говоримо, що в цьому році очікуємо суттєве недоотримання дохідної частини бюджету.

Друге. Це забезпечення безперервності роботи бізнесу і дати умови, щоби бізнес міг продовжувати працювати, щоб він міг відновлюватися, коли він відновлюється, віг

залишався в Україні, а не виїжджав за кордон. І тут ми говоримо і про те, дуже обмежене на часі, але розширення програми 1541, яке ми зробили. Це про розширення пільгового кредитування і «5-7-9» і Постанова 594, «Точка опори».

Те, що я вже також сказав, що ми сильно цілимося на те, що незважаючи на війну, нам треба стимулювати приватні інвестиції, щоби заміщувати в першу чергу некритичний імпорт і щоби українських споживання воно йшло на українських виробників. І це є комплекс насправді заходів, це і про «Зроблено в Україні», і ми зараз працюємо над тим, щоб розширити програму «5-9-4», яка би мала більший компонент пільгового кредитування саме під інвестиційні проєкти. Ми зараз спільно працюємо з МВФ все ж таки, щоби отримати погодження і приступити до другого читання законопроєкту капекс за податки. Я сподіваюсь, що в найближчі тижні ми зможемо до цього питання повернутися. І також ряд інших ініціатив.

Дерегуляція, і тут важливо, ми дуже тісно з бізнесом співпрацюємо про те, як працювати під час тривог. Звичайно, що зараз там у нас є ці три місяці експериментальної постанови, і є багато насправді зворотного зв'язку від бізнесу, і ми будемо думати, як рухатися далі. Але, мені здається, це дуже важлива ініціатива, яка знову ж таки в контексті постійних тривог вона дає більше гнучкості для бізнесу, як правильно їм підлаштовувати свою роботу в контексті тривог.

Дивіться, і окремо я би виділив питання по трудовому ресурсу. Чому це мені здається важливо, тому, звичайно, економіка, вона проходить дуже *(нерозбірливо)* період, дуже стрімко змінюється, і *(нерозбірливо)* ринок він не може швидко адаптуватися. З однієї сторони, ми бачимо, що є багато незакритих вакансій і є проблемні позиції, в той же час ми бачимо, що у нас дуже багато залишається поза «білим» ринком праці, і питання, як ми максимально може забезпечити ліквідність і, дійсно, забезпечення потреб економіки тим трудовим ресурсом, який є.

І тут велике сподівання все ж таки покладаємо на прийняття нового Трудового кодексу, який має дати більше гнучкості у відносинах між роботодавцем і працівником. Там є ініціатива Міністерства економіки, там Обрій, яка має запустити таку масштабну програму перекваліфікації і все ж таки там і стимулювання зайнятості тих людей, які зараз в сірій зоні. Ну, і додатково стимулювання там у контексті безбар'єрності ринку праці ветеранів, ВПО, жінок. Є у нас багато категорій, які насправді в поточній ситуації не можуть повноцінно зайнятися. І одним із пріоритетів наш на цей рік, чи не на цей, на наступний рік, для того щоб все ж таки по максимуму залучити трудовий ресурс.

Знову ж таки, якщо так у цілому взяти, у нас є проблема – капітал, у нас є проблема – люди, і ми працюємо з капіталом за рахунок от різних інструментів стимулювання приватних інвестицій, і створення зниження бар'єрів для бізнесу для того, щоб вони працювали. І з іншої сторони, це підвищення ліквідності ринку праці для того, щоб вони більше могли швидко реагувати на зміни в структурі економіки.

В цілому скажу, що велика частина особливо там *...(Не чути)* по безперервності роботи бізнесу і стимулювання приватних інвестицій, вони безпосередньо зав'язані на те, щоб розширити джерела фінансування програм підтримки, чи це є компенсація збитків, чи це є пільгове кредитування. Саме тому ми ініціювали це обговорення по фонду страхування, зараз ми там скоріше позиціонуємо як фонд підтримки бізнесу. У нас була розмова і всередині уряду про можливість фінансування, це за рахунок ПДВ. Зараз, на жаль, там ця ідея з фінансуванням за рахунок підвищення ПДВ вона малоймовірна, але ми зараз спільно з Міністерством фінансів опрацьовуємо інші механізми фінансування. Тобто ідея Фонду підтримки бізнесу вона точно залишається актуальною і релевантною. Я трошки пізніше детальніше розкажу. Просто хотів би зазначити, що це є частина наших пріоритетів, забезпечення додаткового ресурсу, який можна було би націлити на підтримку бізнесу.

Давайте я може зроблю зараз паузу з точи зору того, там стан економіки і які пріоритети, а потім більше детально поговорю про фонд.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тобто давайте, чи є, колеги, питання в тій частині, яка була озвучена?

МАРЧУК І.П. У мене є питання, Олексію Васильовичу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ігор Петрович, будь ласка. Потім Олександр Валерійович.

МАРЧУК І.П. Олександре Сергійовичу, перш за все дякую за презентацію. Декілька слів хотів би додати, оскільки опікуюся інвестиційними проєктами і саме залученням приватного капіталу в реалізації цих інвестиційних проєктів.

Дивіться, в мене два питання. По-перше, із вашої доповіді видно, що логістика – це другий сектор, який надзвичайно серйозно зараз страждає від ракетних і дронових атак ворога. І я би хотів в цьому контексті звернутись і до членів комітету. Не знаю, чи мене Андрій Мотовиловець чує. Чому до цих пір, чому до цих пір мій законопроєкт, який

пов’язаний із стимулюванням приватних інвестицій в сферу логістики, який ще донедавна, там на треку було від 100 мільйонів до мільярда доларів приватних інвестицій, ніяк не може попасти в сесійну залу? 13352, законопроєкт на одну сторінку, який просто розширяє сфери реалізації інвестиційних проєктів із значними інвестиціями і дає можливість логістичним девелоперам, а саме логістичні девелопери – це є ті суб’єкти економічних відносин у цій сфері, які інвестують кошти в капітальні активи, в склади, в розподільчі центри, центри тощо. Тому я би хотів просити і членів комітету, Олексій Васильович, вас, для того щоб максимально включитися і простимулювати цю сферу, яка друга, ще раз наголошую, по рівню страждань і руйнувань. Це перше.

І друге. Це те, що не розумію, чому знову ж таки в економічних пріоритетах і от в блоці стимулювання приватних інвестицій я не побачив пріоритету інвестиційних проєктів із значними інвестиціями. Це, може, воно десь інтегровано там в інше, в інші тези, я не знаю, але хотів би зрозуміти. Дякую.

КРАВЧЕНКО О.С. По великим інвестиційним проєктам воно точно у фокусі, там, можливо, не так чітко це відображено. Але коли ми говоримо створити умови, ми хочемо для всіх, і якраз насправді ідея створення фонду підтримки, про який ми говоримо, це суттєве розширення як, з однієї сторони, компенсаторних механізмів за збитки, так і розширення розмірів доступних кредитів для інвестицій, для інвестиційних кредитів. Це якраз в першу чергу націлений більше на підтримку великих інвестицій і з точки зору страхування нових проєктів, і з точки зору надання пільгового кредитування для великих проєктів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Олександр Валерійович, будь ласка.

МАРІКОВСЬКИЙ О.В. Дякую за презентацію. В мене, по суті, до одного із аспектів презентації щодо створення покращеної можливості експорту і виходу на експортні ринки. Я вже сьогодні говорив про експериментальний проєкт, який проводило Міністерство економіки з 1 травня, якщо не помиляюся, 2025 року. Він завершився, цей експериментальний проєкт, в цьому році. І цей проєкт експериментальний – єдине вікно експортера товарів військового призначення та подвійного призначення. Він зарекламував себе прекрасно, серед експортерів відгуки прекрасні. Вони могли зареєструватися через електронний кабінет, могли відслідковувати статус свого експортного погодження, і в

підсумку вони казали, що займає це дуже короткий час, і це зручно для всіх виробників і експортерів.

Кажу вам, що відповідно нашого засідання, яке я проводив робочої групи, яку я очолюю, з питань експорту товарів подвійного призначення та військового призначення, підтвердилось, що саме в Міністерстві економіки цей експериментальний проєкт не затвердили, результати експериментального проєкту, не прийняли результати експериментального проєкту. По суті, цей проєкт не продовжено, незважаючи на те, що він хороші відгуки отримав. Це означає, що ті експортні можливості, які у нас в руках, бо затвердити експериментальний проєкт і продовжити його – це, в принципі, не така складна субстанція, як створення нового якогось механізму, який вимагає пів року, року узгоджень.

Тому я наголошую на те, що плани, є хорошими планами, якщо ми те, що нам вже дано, можемо вмикати досить швидко. Тому саме для цього я виступаю, щоб пану міністру ще раз підкреслити, щоб звернув увагу на цей експериментальний проєкт і продовжив його дію для експортерів. Дуже дякую.

КРАВЧЕНКО О.С. Якщо можна, тут швидка реакція. Дивіться, по-перше, я абсолютно погоджуюсь, що відкриття експорту сектору АПК подвійного призначення – це є великий елемент підтримки економіки. Ми насправді якраз зараз координуємося з Міноборони по *(нерозбірливо)*, конкретно по експерименту і по результатах експерименту я повернуся окремо, тоді там поговоримо, да? Але зараз базовий сценарій – це все ж таки *(нерозбірливо)*.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Сергій Олексійович.

ТАРУТА С.О. Хотів би продовжити і відносно того, що сказав мій колега, і відносно того, що сьогодні всі розуміють, що наша економіки знаходиться в реанімації, а це означає, що треба дуже швидко реагувати.

Я пам’ятаю, що ми більше місяця зустрілися назад і з Прем’єром, і з міністром. Була тоді проанонсована посада уповноваженого по проблемам бізнесу від уряду. І це Міністерство економіки планувало дати. Пройшло уже більше місяця, а ми цього уповноваженого не маємо, бізнес не має. І так не реагують, коли бізнес знаходиться в реанімації.

Тепер відносно фонду підтримки, безумовно, фонд підтримки потрібен, але сума тут не така велика з урахуванням що нас очікує, тому що збитки, які там даже сьогодні показували, вони, скажімо так, набагато менші, ніж реальні, це і прямі, і косвені збитки для нашої економіки.

Я не бачу тут зовсім відносно ситуації по аграрному кейсу, тому що сьогодні всі аграрії, які знаходяться на лівобережній стороні, вони мають дуже великі проблеми по логістиці. І я розмовляв з міністром сільського господарства, вони тоді казали, що будемо компенсувати. Тут ми не бачимо, в цих програмах зовсім нічого відносно агарного сектору, чи він буде окремо робитися.

Ну, і відносно тепер реагування. Безумовно, нам треба, наш комітет готовий дуже швидко приймати ті рішення, які допоможуть виживати бізнесу.

Ну, і відносно нашої військової, оборонної промисловості. То ці 20 відсотків, які в постанові, ну, це, я хочу сказати, якийсь, скажімо так, абсолютно непрорахований документ. Треба дозволяти всім компаніям, які не можуть поставити для Міністерства оборони. Міністерство оборони відмовляється, каже, що в нас немає зараз грошей і в нас поки немає розуміння, будуть купувати чи не будуть купувати. А в оборонному секторі сьогодні сотні тисяч робітників, які точно очікують і зарплати. І я думаю, що головний чинник і стимул для економіки країни – це висока заробітна плата, це подохідний налог, і це прибуток. За рахунок цього треба жити, а не за рахунок тих імовірних 20 відсотків, які хтось придумав. Президент сказав, от нам хотілось 20 відсотків, і тут же уряд вирішив підтримати це в постанові. Воно не має ніякого економічного сенсу. Ніхто не прораховував, чому 20, чому не 100, чому не 5. Це було взято зі стелі. Так не реагують, коли сьогодні знаходиться наша економіка в реанімації.

Тому треба відкривати, дати можливість людям працювати. Я був на підприємстві, у них 1200 людей, дуже багато сьогодні вироблено продукції, яку готові реалізовувати. До сьогоднішнього дня вони не мають цієї змоги. Більше того, це підприємство виробляє компоненти для французької компанії, яка за рахунок уже проплачених грошей буде постачати в Україну техніку. І це просто ужас, коли ми бачимо, що бюрократія не реагує в рамках тих викликів, які є.

Тому дякую за те, що сьогодні презентували, але хотілось би, щоб все ж таки рухалися набагато скоріше.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Вибачте, у нас у міністра закінчується вже час, давайте ми ще дамо йому слово це завершити і потім вже доб’ємо питання.

БУЙМІСТЕР Л.А. Можна все ж таки сказати пану міністру, поки він тут, бо він має нас почути. Ми між собою можемо і будь-коли поговорити.

Колеги, в мене... по-перше, я повністю підтримую і пана Олександра, і пана Сергія Таруту, що на сьогодні в нас експорт продукції сфери ОПК – це, мабуть, найбільший невикористаний ресурс, яким ми можемо підтримувати економічний розвиток нашої держави і ВВП України. На мій погляд, і тут я погоджуюсь абсолютно з Сергієм Олексійовичем, знаєте, час експериментів він вже пройшов. Я, звісно, розумію бажання продовжити експериментальні якісь постанови для експорту, просто тому що це простіше і швидше зробити, і це дійсно те, що ми можемо там знову ж таки на тимчасовий період якось зробити, але знову ж таки у нас немає нічого більш постійного ніж тимчасове зазвичай. І нам би все ж таки на 14-15-й рік війни варто було би вже якісь постійні механізми випрацьовувати для експорту продукції військового та подвійного призначення. Тим паче, що результати експериментальної постанови у нас вже є. І це питання навіть не до змін до законодавства, це питання до роботи Державної служби експортного контролю і зняття штучних шлагбаумів, які на сьогодні є. Насправді, давайте не вигадувати велосипеди, давайте не вигадувати там всякі Defence City і інші неконкурентні механізми, а підходити до цього більше з точки зору ринкової економіки і з точки зору національної безпеки.

Ну, і друге питання. Пан міністр дуже слушно зауважив про прямі іноземні інвестиції, які нам дуже вкрай необхідно залучати в українську економіку. Тут найбільша проблема, я спілкуюся з дуже багатьма західними компаніями, які би навіть готові були вкладати гроші навіть зараз під час війни з приватного сектору в приватний сектор української економіки, але у нас є сумнозвісне рішення Національного банку України про заборону репатріації прибутків, дивідендів і так далі в усіх сферах, і для іноземних інвесторів, і для наших там підсанкційних, і всіх інших осіб.

Тому, мені здається, все ж таки Міністерство економіки, і ми можемо долучитися до цього, тому що наш комітет про це говорить дуже давно і багато, давайте проведемо консультації з Національним банком і подумаємо, як ми можемо лібералізувати цю монетарну політику. Тому що баланс ми точно зможемо знайти, і тоді ми побачимо приток іноземних інвестицій, прямих іноземних інвестицій, з приватного сектору, а не тільки будемо залежати від грантів наших партнерів.

Ну, і окремо, Олександр Сергійович, дуже дякую, що ви нас почули, щоб не фінансувати фонд в компенсації за рахунок ПДВ, тому що насправді це би ще більше

ускладнило життя нашим досі існуючим і працюючим експортерам. Тому готові знову ж таки долучатися і шукати разом інші фінансові механізми для того, щоб це зробити.

Дякую.

КИЦАК. Олексій Васильович, а буде пан міністр на питанні бронювання?

КРАВЧЕНКО О.С. Давайте на початку залишуся, да, і потім продовжите з Віталієм Зіновійовичем. Дивіться, давайте я пару коментарів, потім пару все ж таки ще тез про фонд підтримки страхування, і потім тоді бронювання.

Дивіться, по АПК. Ми повністю на одній сторінці, то тут треба все ж таки... ну, ми розуміємо, що це тема, яка на перетині багатьох міністерств, в тому числі Міністерства оборони. Сергій Олексійович, ви зазначили про те, що там, дійсно, ми обговорювали створення уповноваженого і координатора за промисловою політикою. І насправді ми рухаємося, можливо, знову ж таки не так швидко, але ми рухаємося. Сподіваюся, що призначення буде найближчі тижні, і це в тому числі дозволить більш ефективно координувати тему по розблокуванню експорту ОПК.

В цілому приймається, що треба рухатися швидше. Будемо насправді намагатися прискорюватися, і будемо також просити вашої підтримки для того, щоб прискорюватися, і зворотний зв'язок.

Давайте все ж таки по фонду я пару слів скажу. Можна перейти на 11-ту сторінку? Дивіться, яка ідея? Тобто ми говоримо, з однієї сторони, це все ж таки те, що я уже сказав, що масштаб збитків, які ми бачимо в Україні, він не співставний з масштабом тої компенсації, яка є. І це компенсація, не тільки я говорю тут про державні програми підтримки, які взагалі надзвичайно малі, а і про комерційні механізми страхування. Тобто те, що ми оцінюємо за 26-й рік масштаб можливості страхового ринку, який у першу чергу залежить від можливості перестрахування, він там обмежиться 1 мільярд доларів. І цей 1 мільярд він був використаний у першому півріччі, а взагалі перестраховий ринок він повністю зник у другій половині дня, коли росіяни почали більш активно бити по виробничим нашим потужностям.

Тому ми говоримо, що нам треба створити якийсь ємний механізм підтримки. І ми говоримо тут як все ж таки про компенсацію страхування, так і про пільгове кредитування, яке можна буде використовувати на відновлення зруйнованих активів. І тут також треба такий додати цей елемент, що, з однієї сторони, це все ж таки в першу чергу підтримати існуючий бізнес, але в тому числі для того, щоб залучити додатковий бізнес. І

насправді, я погоджуюся, що виведення капіталу – це дуже велика тема для потенційних нових інвесторів, але страхування об'єктів – це також велике питання, яке я дуже часто чую від потенційних інвесторів, які розглядають інвестиції в Україну.

Тому ми говоримо, що нам треба створити якийсь значний серйозний механізм, там ми говоримо, що там 2, 3, 4 мільярди має бути якась його загальна ємність. Це означає, що… І ми ведемо дискусію як там в Україні, так в першу чергу також з міжнародними партнерами. І дивіться, дуже простий посил, тобто міжнародні партнери, вони кажуть, ми готові це співфінансувати, але нам важливо, щоб Україна зробила якийсь перший... транш, і тоді як би ми можемо там як мінімум дати таку ж суму, можливо, більшу.

Тому для того, щоб дійсно воно було, ми послали серйозний сигнал бізнесу, який би був адекватний тим викликам, які є, а нам на це все ж таки треба знаходити джерела для фінансування цього фонду і максимально швидко, щоб у бюджеті, у проєкті бюджету на наступний рік ці джерела вони були там передбачені. І так, ПДВ зараз це відпав їх варіант, але є декілька там додаткових варіантів, я сподіваюся, що все ж таки знову ж таки з Міністерством фінансів ми зможемо там зайняти якусь спільну єдину позицію, запропонувати щось на розгляд парламенту, як може бути профінансований цей фонд.

Основні параметри, я просто, щоб, да… І про що ми говоримо, з точки зору самої сутнісного наповнення фонду підтримки, ми говоримо, це дві складові, дві компоненти. Перше – це державна компенсація, це 5 мільйонів, стеля до 5 мільйонів доларів з річною платою, премією там від компаній, які застраховуються 2 відсотки. Звичайно, що 5 мільйонів – це не… Знову ж таки, наскільки це адекватно *...(Не чути),* але це суттєве нарощення тієї компенсації, яка є зараз по програмі 1541, і все ж таки це покриває більшу частину малого, середнього бізнесу, де є там у нас значне покриття.

Більш того, ми активно ведемо дискусії зі страховими компаніями. І у нас є сильні відчуття і готовність страхового ринку, якщо буде навіть ліміт там першого збутку, буде покриватися державою, то додаткове страхове покриття буде набагато доступніше і дешевше вже зі сторони страхового ринку.

Друге. Це пільгова програма кредитування на відновлення або на інвестиційні проєкти до 2 мільярдів гривень на юридичну особу зі ставкою до 10 відсотків. В принципі, це масштабування програми 5-9-4, де в тому числі за рахунок фонду можна буде отримати гарантію до 50 відсотків на суму кредиту. Плюс паралельно ми зараз активно ведемо розмови з міжнародними партнерами, з EBRD, *(нерозбірливо)*, де вони також будуть розширювати програму гарантій для великих проєктів. Тобто нам здається, що комбінація цієї державної програми і ефективне залучення міжнародних коштів, воно дасть значні

стимули для пільгового кредитування як для знову ж таки відновлення зруйнованих активів, так і для потенційно нових інвестицій.

Ці дві складові програми, коли ми говоримо про фонд спочатку страхування, зараз ми все ж таки більше позиціонуємо як фонд підтримки бізнесу, от про ці компоненти ми говоримо. Вони десь можуть ще видозмінюватися, але це концептуально як ми про це думаємо. Давайте зробимо паузу… Більше деталей на наступних сторінках, ви можете почитати, я із задоволенням проговорю окремо по деталях.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте, Муса Сергоєвич ще має питання. Мікрофон, будь ласка.

МАГОМЕДОВ М.С. *(Виступ російською мовою)* Добрый день. Александр Сергеевич, у меня, знаете, есть такое легкое ощущение такой большой дискриминации больших плательщиков налогов. Вот когда мы собираем налоги, мы не ограничиваем в сумме и говорим, что миллион, 10 миллионов, 100 миллионов. И тут возникает такое ощущение, скажем, когда дело доходит до того, чтобы собирать налоги, никто никаких ограничений не вводит, а когда говорить о помощи, тогда включаются какие-то дискриминационные ограничения. На мой взгляд, это не совсем корректно. Моя точка зрения, должна быть какая-то взаимосвязь между тем, сколько предприятие пострадавшее отдавало в свое время в бюджет и соответственно там может быть в какой-то пропорции сформировать эту сумму. Потому что давайте объективно скажем, бьют энергетику, бьют логистику, бьют промышленность, по большому счету, скажем, для заводов, которые сейчас по сути разрушаются, 5 миллионов долларов, это можно сказать, мертвому припарки. Поэтому, я думаю, что такая дискриминация, она несправедлива по отношению к большим предприятиям, которые платили большие налоги, которые содержат огромное коллективы, по 5-10 тысяч человек, и если там одно попадание в доменную печь – минус 50 миллионов, если говорить о том, что по сути сейчас разрушены все металлургические предприятия. Помощь в таком размере на самом деле ничем не поможет. Должна быть справедливость в том числе и по отношению к большим. В данном случае похоже, что это только для МСБ. Я не говорю, что это плохо, МСБ надо помогать. Но если мы не поможем бюджетоформирующим предприятиям крупным, нас просто неоткуда будет брать деньги на армию, на все остальное, потому что мы точно похороним это все. С начала войны большинство этих крупных предприятий они не дают прибыли. Я думаю, что они все работают в минус, поэтому тут надо помогать и большим.

КРАВЧЕНКО О.С. Если можно, очень быстро. Смотрите, я согласен, что вот компенсаторный этот механизм, он все-таки менее релевантен для крупных. И смотрите, мы по-разному об этом думали, крутили.

Дивіться, реалістично там покрити збитки великих концентрованих активів, наприклад, як металургія, це просто жодна програма це не витримає, і у нас просто не буде грошей. Саме тому ми скоріше думаємо, що ця друга компонента – це пільгові кредити, він більш ємний і якраз він більше заточений на великі підприємства, в той час, як, дійсно, ліва компонента – це більше масове покриття середнього бізнесу. Я б все ж таки звернув увагу на цю другу складову, яка вона, на наш погляд, якраз знову ж таки не в повній мірі, але значно більше відповідає для запитів великого бізнесу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо.

БУЙМІСТЕР Л.А. А у нас взагалі є стратегічне розуміння, які ми галузі будемо пріоритезувати? Тому що, можливо... скажу крамольну річ, але, можливо, є те, що відновлювати і не варто.

КРАВЧЕНКО О.С. Дивіться, в цих програмах, які ми зараз проговорюємо, ми не робимо насправді якусь пріоритизацію галузь, тобто це добровільні програми, і, в принципі, будь-які галузі можуть долучитися. Але тут, що важливо, тут є певний як би, ну, кофінансування зі сторони бізнесу, і це є там критерієм пріоритизації.

Але, дивіться, насправді по вашому питанню ми зараз вже, насправді, Міністерство економіки, там ми також оновили роботу над певною економічною стратегією, де є певна логіка пріоритетності галузей, і ми, думаю, що треба окремо нам зробити обговорення, де ми можемо представити такий перший драфт напрацювання і в тому числі які сектори ми бачимо довгостроково пріоритетними.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олександр Сергійович.

Шановні колеги, є пропозиція зараз проголосувати, взяти до відома доповідь міністра і далі продовжувати по питанню бронювання. Просто бо у нас два різні питання в порядку денному, треба все правильно оформити.

Тому пропоную інформацію...

ТАРУТА С.О. Нема заперечень.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Інформацію міністра економіки та довкілля України Кравченка Олександра Сергійовича щодо стану і очікувань в економіці та формування Фонду підтримки бізнесу взяти до відома. Голосуємо.

Буймістер.

БУЙМІСТЕР Л.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Карабута.

КАРАБУТА С.О. За. Беремо до відома.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кисилевський.

Кицак.

КИЦАК Б.В. Підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колтунович.

Лічман.

ЛІЧМАН Г.В. Лічман – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Магомедов.

МАГОМЕДОВ М.С. Я – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. За.

Маріковський.

МАРІКОВСЬКИЙ О.В. Маріковський – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Марчук.

МАРЧУК І.П. За. Марчук.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мовчан – за.

Тарута.

ТАРУТА С.О. Підтримую, але хочу щоб швидше рухалося, швидше.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

І Янченко. Так, Янченко, мабуть, що нема.

Давайте, тоді ще одне питання у нас якраз, яке стосується бронювання, доповідь Міністерства економіки. Давайте пане міністр, починайте по цій частині і далі.

КРАВЧЕНКО С.О. Давайте почну тоді, да.

Ну, дивіться, колеги, тут просто щоб також всі ми були на одній сторінці. Є рішення Ставки по ряду напрямків, це створення кордцентру про перегляд бронювання, квот на певні галузі, а також окремо обговорювалось питання про те, щоб зняти відстрочників з розрахунку квоти по підприємствах.

Насправді, там Міністерство економіки, воно там окремо опрацьовувало і там вело перемовини з окремими бізнес-асоціаціями, ми насправді збирали також певні наради. Зараз все ще немає фінального рішення. Але в тому проєкті, який обговорюється, залишається кордцентр. Питання по перегляду квот, воно ще не фіналізовано. Питання неврахування відстрочників в квоту, воно зараз відкладено, тобто його точно там не очікуємо приймати в оновленій постанові. Ми розраховуємо, що постанову ми приймемо на цьому тижні.

Яка логіка цього рішення насправді? Логіка цього рішення, вона наступна. Дійсно, якщо подивитися там на взагалі структуру, у нас заброньовано більше ніж мобілізованих. Більш того, у нас суттєва динаміка по зростанню кількості заброньованих. Якщо ми починали рік, десь у нас було там трошки більше мільйон 200, то зараз у нас більше ніж 1,5 мільйона заброньованих.

Далі. Якщо ми дивимося на ті критерії, які використовуються для бронювання, вони такі досить різношерсні. У нас там дуже багато різних критеріїв, і кожна ЦОВВ і кожна ОВА вона має своє бачення. Тому якраз там ідея цього кордцентру, вона в першу чергу навести різкість і уніфікувати з точки зору, а що дійсно є критичним і переглянути взагалі, що таке є критичним там підприємством для дійсно функціонування держави. І

далі там бути таким арбітром, майданчиком, де можна, якщо необхідно, верифікувати критичність об'єктів господарювання. Яку функцію... Знову ж таки, що таке координтр? Координтр – це дорадчий орган при Кабінеті Міністрів. Насправді з точки зору... основна задача – це переглянути, затвердити критерії. Далі ЦОВВи продовжують приймати рішення, вони розглядають запити компаній, вони перевіряють ці запити на відповідність критеріям. Далі координаційний центр може рекомендувати певне рішення, і ЦОВВ приймає фінальне рішення по критичності підприємства.

Давайте, можливо, я тут зроблю тоді паузу і просто поговоримо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте Богдан Вікторович, потім я, і потім Людмила Анатоліївна.

КИЦАК Б.В. Колеги, я в першу чергу хочу подякувати, що підтримали взагалі ідею проговорити питання бронювання. Тому що порівняно з усіма законами, актами, все, що ми розглядаємо, все, що ми хочемо прийняти, ця історія може просто паралізувати функціонування самого бізнесу. І от в мене так, знаєте, зараз бурлять дуже багато емоцій, але разом з тим.

На початку року Кабмін нам анонсував, що проведе аудит, тому що було 1 мільйон 200 тисяч заброньованих. Внаслідок аудиту вони скоротять, переглянуть, виключать компанії і так далі. Коротше, провели цей аудит, змінили критерії, і вийшло 1,5 мільйона. Ну, одним словом, так скорочували, що трішки більше вийшло, ніж треба.

Закінчилася історія із приведенням у відповідність документів 1 вересня 2026 року. Зараз, в жовтні, викатують нові умови. Я не знаю, з якими асоціаціями відбувалися консультації, але бізнес анонсує, і говорить, і кричить, що ніхто з ними нічого не говорив. І, я думаю, було би доцільно, щоб також долучали б і комітет. Якщо пропонуються якісь зміни, або перегляд змін, або якісь умови, долучати профільний комітет, для того щоб ми розуміли, куди ми взагалі рухаємося.

Далі. Я не розумію, що за аргумент, що армії менше, ніж заброньованих. У нас якийсь є певний ліміт, скільки повинно працювати в офіційній, «білій» економіці? Я просто не вкладається також в голову.

Далі, якщо ви шукаєте резерв, тому що вам Ставка спустила задачу 250 чи 300 тисяч людей дати до сил безпеки й оборони, то потрібно так напряму і комунікувати. Але для чого це шукати в «білого» бізнесу, а не йти на нелегальний ринок праці? Там 3 мільйони людей, які зараз нелегально працюють. Це офіційна статистика.

Далі. У вас є всі інструментарії для того, щоби почистити компанії, які порушують умови критичності, які зловживають питанням відносно бронювання, там фальшивого, фіктивного бронювання працівників. Ви їх ідентифікуєте, забираєте критичність, розброньовуєте, працівники відповідно виходять на вільний ринок праці. Все, питання закрите.

Зараз просто взяли сколошматили абсолютно всю історію, хотіли десь «исподтишка» прийняти постанову. Як тільки вона стала в публічний простір, залишили там кордцентр. Кордцентр, який не має ніякої юридично зобов'язувальної сили приймати рішення, це дорадчий орган, який буде давати рекомендаційний характер для окремих міністерств, чи це відповідає критичності, чи не відповідає. Тобто саме міністерство не може визначити, що таке є критичні підприємства по їх же ж критеріям?

Тобто питань насправді більше ніж відповідей, логіки в цьому, в цих змінах абсолютно ніякої не спостерігається, результати можуть бути непередбачувані. І питання, знову ж таки, повернемося до початку нашого засідання, коли відбулася дискомунікація на рівні внутрішньої структури міністерства, що призвело до того, що ми сьогодні збили законопроєкт, ну, нам непотрібні зараз 7 мільярдів до бюджету.

Тому питання по бронюванню, ось чітко я озвучив. Чи є техніко-економічне обґрунтування? Скільки буде закрито бізнесів, за вашими прогнозами? Яким чином і що буде відповідно із працівниками, яких буде скорочено, якщо буде запроваджено і перегляд квотування там в оборонці, в енергетичному комплексі, в інших напрямках економіки? Скільки втратять бюджети всіх рівнів? Чи проводилася така аналітика, чи є статистичні дані, на основі чого взагалі приймалось рішення, окрім умовного, задачі Ставки поставити людей до сил безпеки і оборони?Дякую.

КРАВЧЕНКО С.О. Давайте, я, можливо, по цим питанням тоді пройдуся, і там Віталій Зіновійович, можливо, якщо щось упущу, будь ласка, прохання також доповнити.

Дивіться, цілей, скільки потрібно мобілізувати, немає. І тут немає, що хтось згори дав, такого немає. Але є запит на те, щоби, дійсно, більш чітко розділити саме критичні і виділити саме критичні для економіки підприємства. Тому рішення Ставки не в тому, що дайте більше людей, а рішення якраз Ставки в тому, що потрібно створити цей координаційний центр, задачею якого має бути валідувати критерії критичності. Тобто ЦОВВ і ОВА, вони мають захистити, подати оновлені критерії критичності і захистити їх перед координаційним центром.

Ми розраховуємо і очікуємо, що для абсолютно переважної більшості бізнесу нічого не зміниться. Тобто більшість критеріїв, якщо ми в першу чергу говоримо про ті критерії, які відповідають Міністерству економіки, ми очікуємо, що вони аргументовані, відповідно бізнеси зможуть перезатвердити ці критерії. В такому випадку для компаній нічого не відбувається, компанія продовжує працювати.

Можливо, по іншим ЦОВВам можуть бути інші... Це поки що очікування. Відповідно з точки зору, які, ми очікуємо, буде негативний вплив, зараз не можна про це сказати, тому що на сьогоднішній день знову ж таки це буде залежати від того, наскільки жорстко будуть переглянуті критерії. Ми не очікуємо, і теж позиція Міністерства економіки, що нам важливо захищати економічну складову тут, і ми не очікуємо значного перегляду і значної зміни. Але з точки зору самого процесу і з точки зору координації різних ЦОВВ, ОВА через цей координаційний центр, ця зміна, мені здається, вона має якесь раціональне зерно. Віталій Зіновійович, може, додасте.

КІНДРАТІВ В.З. Да. Вітаю, шановні колеги, пане міністре. Дійсно, Міністерство економіки не було ініціатором цих змін, і ми маємо як факт рішення Ставки. До речі, це вже друге рішення Ставки саме з цього координаційного центру. Перше було, здається, в кінці травня, це було 02.10 і протокол від 06.10, де координаційний центр, де Ставка Головнокомандувача у військовий час доручила провести ряд заходів.

Маємо поінформувати, що там не тільки питання перегляду питання критичності і все, що стосується забронюваних. Там є відповідні доручення для Міністерства оборони провести відповідну роботу з СЗЧ і посилити відповідно заходи, які, можливо, посилити в рамках діючої моделі, а також вийти у парламент з пропозиціями. Там є доручення теж іншим органам провести роботу щодо людей, які на сьогодні ховаються від мобілізації, знаходяться у статусі військовозобов'язаних, але в розшуку, як створити умови для того, щоб їх знайти і долучити до сил безпеки й оборони.

Тобто ми можемо говорити про те, що це було рішення Ставки комплексної, і частина його реалізується саме в питаннях перегляду підходів до визначення щодо критичності, можливо, підприємства, які підприємства реально важливі для виживання держави. Ми як Міністерство економіки, звичайно, стоїмо на тому, щоб більше «білого» бізнесу, якомога більше людей було долучено до «білого» бізнесу реалізовували свої там бізнесові проєкти, інвестиції і тому подібне. Тому ми всі знаходимося у балансі між забезпеченням сил безпеки і оборони, забезпечення економічної стабільності.

На сьогодні доопрацьований проєкт постанови, зараз знаходиться вже в уряді. Але якщо у нас така дискусія, наразі триває остаточне рішення щодо відсотків по сферах, які колись мали і на сьогодні мають стовідсоткове бронювання. Наприклад, була на цьому тижні зустріч з мерами, і вони кажуть: у нас люди з компаній, які втратили критичність, не можуть забезпечити відповідні критерії, вони перебігають в компанії там, де 100 відсотків. І 100 відсотків, з одного боку, це вкрай важливо для забезпечення обороноздатності, особливо компанії, які в ОПК сфері, з іншого боку, це точки, які можуть безкінечно зростати. Можливо, там має бути не 85 відсотків, а 95 відсотків, аби просто прикрити можливість цього безкінечного збільшення.

КИЦАК Б.В. Віталій Зіновійович, де текст, де текст постанови? Де ознайомитися?

КІНДРАТІВ В.З. Текст постанови, який, фінальний?

КИЦАК Б.В. Да, фінальний. Щоб потім знов не було цих мільйон сюрпризів, хоча б щоб ми підготувались до шоку цього.

КІНДРАТІВ В.З. Пане Богдане, мільйон, то багато, ми стільки не потягнемо реновацій. У нас одна, два, три.

Дивіться, я вам можу дати в робочому порядку текст той, що на сьогодні доопрацьований, але він не буде фінальним. Я думаю, що до кінця тижня він вийде на якусь редакцію, яка вже буде фінальна. І тоді вона може багато частин змінити. Будемо з вами на зв'язку постійному, немає там, здається, проблем з комунікацією, як тільки буде якась зрозуміла вже редакція, яка вийде, я вас проінформую, або комітет...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дивіться, тут, можна, я скажу. Трошки страшно, якщо чесно, те, що ми чуємо від Міністерства економіки, якраз тому що Міністерство економіки не відіграє жодної ролі. Тобто має бути якесь рішення. Має бути хоча б пошук спроба пошуку рішень, як врегулювати зайнятість, бо оці всі інвестиції, торгівля і все інше, про що ви говорили на попередніх слайдах, взагалі не мають сенсу без того, щоб не було зрозумілих правил забезпечення робочого ресурсу. Тобто люди без роботи їдуть із зміст, із країни, тобто вони просто виїжджають.

Проблема СЗЧ – це так само частково відповідальність Міністерства економіки, тому що ви не змогли забезпечити відповідь на виклик, пов'язаний з ухиляння від мобілізації, тобто як правильно, як бути.

В Радянському Союзі, наприклад, під час Другої світової війни всі були мобілізовані, просто у когось був трудовий фронт, а у когось був воєнний фронт. Але, як би, дискусії цієї… вона була не такою. Зрозуміло, що ми там не можемо все… не можемо такі речі повторювати або копіювати, але ми маємо знайти відповідь, як має працювати мале підприємство, середнє і велике, бо толку з тих всіх залучення інвестицій, індустріальних парків і так далі, якщо там нема кому працювати, що ти тупо не можеш забронювати людей або вони ховаються від цього всього, тобто, як би, і зрозуміло, що у вас відбулися перекоси.

Дивіться, забронюватися в школі вчителем коштує там тисячу доларів в місяць, в сільській школі. Тобто я це нікому не відкрию, мабуть, секрет, що такі тарифи є. Потім ці тарифи, вони покладаються у собівартість продукції робіт і послуг, які виробляє ваш бізнес, який стає неконкурентним. Потім у вас зростає реальна інфляція і так далі. Тобто не можна не помічати такого. Взятка в ТЦК, так само, коштує для економіки чогось, просто вкладається у собівартість, або у ВЛК. Тобто треба шукати якісь інші виходи.

Тобто зараз, дивіться, Міністерство економіки раніше нічого не робило, не помічало проблеми, зараз продовжує. Чесно, це дуже сумно. Не знаю, якщо чесно, як в цих умовах ви маєте себе поводити, але ми ж розуміємо всі, що якщо не буде економіки, то фронту теж не буде. Тобто ми всі можемо піти воювати і будемо палицями збивати КАБ чи там камінням, бо не буде грошей, не буде економіки. А діти наші, сім'ї наші просто візьмуть і поїдуть в Польщу чи кудись ще просто тому, що тут не буде роботи, тут не буде чого робити, не буде умов як жити, в тому числі що стосується цих комунальних підприємств.

Мери розривають телефони в контексті того, що нема кому робити відновлення. Між іншим, про відновлення – це взагалі комедія, бо ми не можемо забронювати цих будівельників, будівельники не бронюються особливо, і відповідно можуть працювати люди з інвалідністю, ті, які мають відстрочки якісь, або списані. Ну, і в результаті їх вартість в рази дорожча. Тобто ті, хто мали би відновлювати державу, сьогодні коштують ікс три, тому що держава не може зробити умов для того, щоб вони нормально працювали. Це як приклад. Тобто це все економічні виклики, не військові.

Тому я думаю, що варто все-таки Міністерству економіки пробувати міняти підхід і позиціонування, і не пасти задніх по відношенню до Міноборони. Бо ми це бачимо,

дивіться, 4,5 року одна і та сама дискусія, Міноборони каже: «Всіх на фронт». Але що робити з економікою? Вони не відповідають, вони кажуть: «Так це не наша справа взагалі, це он економісти хай думають». А економісти кажуть: «Да, всі на фронт». Тобто от тільки так. Давайте це переглянемо.

КІНДРАТІВ В.З. Пане Олексію, а можна питання маленьке, зустрічне?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дивіться, мабуть, треба пробувати проактивну позицію. Запропонуйте, як ви бачите, чи існують якісь варіанти, як це все врегулювати. Бо тільки те, що Міністерство оборони проти всього, не означає, що ви також маєте бути проти.

Будь ласка, Віталій Зіновійович.

КІНДРАТІВ В.З. У мене маленьке зустрічне питання: а 1,5 мільйона, більше ніж 1,5 мільйона заброньованих осіб на сьогодні – це результат роботи моделі, яка діє?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, дивіться, я не знаю. А це мало чи багато? А скільки у вас зайнятих? А скільки у вас ухиляється? Ви рахували? Вони випали із оборони.

КІНДРАТІВ В.З. Дивіться, у нас є всі дані, просто вони знаходяться під грифом. Я кожному, хто бажає, може зайти, або запросіть на закрите засідання, я вам покажу дані реальні. І ви зрозумієте, що в тих умовах, в яких ми знаходимося з точки зору взагалі ресурсу в країні, півтора мільйона заброньованих, які працюють на економіку держави, - це дуже крутий результат. Це перша історія.

КРАВЧЕНКО О.С. Я перепрошую, мені все ж таки треба буде бігти, але остання ремарка. Насправді те, що кількість заброньованих зростає, це також говорить про те, що система гнучка і вона дозволяє реагувати на ті виклики економіки, які є. І мені здається, це також треба відмітити все ж таки в поточній системі.

БУЙМІСТЕР Л.А. Пане міністре, а можна один коментар?

МАГОМЕДОВ М.С. А можна маленьку ремарочку...

БУЙМІСТЕР Л.А. Муса, давай… Панове, я, по-перше, хочу висловити таке дуже глибоке обурення, тому що дуже прикро, коли мені на минулому тижні дзвонять журналісти просять коментувати проєкт постанови, про яку профільний комітет нічого не чув. І коли ми дізнаємося про якісь зміни від преси, а не від вас, це насправді особливо в таких чутливих питаннях, як бронювання, навпаки, заважає процесу і заважає його абсолютно нормальному проходженню. Це болюче питання буде завжди.

Друге. Я хочу нагадати, що у нас вже був перший підхід до цього снаряду, навіть спроби прийняти відповідний закон по бронюванню, який би вирішив проблеми економічного бронювання. І тоді на консультаціях у нас були присутні і Міністерство оборони, і інші стейкхолдери, і ми це опрацьовували. Але, коли ми вперлися в деякі речі, які комусь здалися занадто складними, Кабінет Міністрів прийняв рішення все врегулювати своєю постановою, тому ми отримали цю проблему сьогодні. Тому що ми насправді із тою попередньою постановою не пройшли нормальний процес узгодження зі стейкхолдерами.

Тепер ми отримали проблему, коли Міністерство економіки навіть мені у відповідь на мої депутатські звернення, ще при попередньому міністрі, писало, що вони взагалі якісно не оцінюють критерії того, що подають військово-цивільні адміністрації або інші ЦОВВ як потребу у бронюванні чи як критичні підприємства. От взагалі не контролює, взагалі немає позиції, а просто Міністерство економіки тут виступає поштовою скринькою, прийняли документи, внесли в бронювання. От такого підходу точно бути не повинно.

Дійсно, у нас має бути уповноважений орган чи рада координаційна, чи хто, хто може якісно оцінити, чи ТОВ «Черешеньки» є критичною для української економіки і функціонування критичної інфраструктури, чи, приношу вибачення перед діячами культури, але чи цирк є критичним під час війни для бронювання. Розібратися з тими бронюваннями, які є, де величезна корупційна складова, і це вже було і предметом наших обговорень навіть на комітеті, і предметом журналістських розслідувань, і публічно всі знають таксі, які треба позаносити у ВЦА чи ще кудись, щоб забронювати працівників або отримати статус критичності. От такої безконтрольної системи бути не повинно. І якщо ціллю цієї координаційної ради чи координаційного центру буде саме якісна оцінка – це одне питання, і тут я погоджуюся. Я як військовослужбовець сил оборони насправді завжди захищаю інтереси сил оборони. Але я бачу точно, де у нас є складові, де у нас є дуже багато ще ресурсу, який ми можемо залучити без того, щоб чіпати «білий» бізнес.

Але знову ж таки, нагадаю, ТОВ «Черешеньки», цирки і все інше, вони зараз заброньовані, сьогодні вони заброньовані.

Ще одне питання. Ми бронюємо силовиків в повному обсязі. Ми будуємо поліцейську державу. При цьому ми хочемо розглядати питання зменшення квот на бронювання критичних, наприклад, операторів критичної інфраструктури, а силовиків ми не чіпаємо, хоча ці силовики зараз не знаходяться на виконанні бойових завдань. Це і прокуратура, і ДБР, і СБУ, і поліція. І ці всі питання, вони викликають дуже велике обурення в суспільстві, тому що люди не бачать користі. Я розумію, що воно, може, і не має бути видно роботи правоохоронців, якщо вона проводиться нормально, але зате ми бачимо перестрілку ГУР з СБУ в центрі міста, і при цьому ми їх всіх будемо бронювати. Це ще один момент.

І останнє. Давайте відверто аналізувати сьогодні ці відсотки. Давайте подивимося не на компанії, які є постачальниками або операторами об'єктів критичної інфраструктури, а у них є там мільярди підрядників. Наприклад, у того ж самого Укренерго мільярд підрядників, які насправді далеко не всі є критичними. Є там постачальники якихось дрібних послуг, якихось дрібних там будівельних робіт, якихось ще речей, які, насправді, їх можна знайти на ринку альтернативних, непотрібно бронювати всіх субпідрядників основних наших операторів критичної інфраструктури. І тут теж є певні можливості для пошуку додаткового ресурсу для сил оборони України. Ну, і окремі питання, це СЗЧ, це непрацююча ДБР, привіт їм. І ухилянти, тобто «сіра» економіка, яка сьогодні, насправді, ми спонукаємо людей виходити в «сіру» зону цією неідеальною політикою бронювання.

Тому я вважаю, що подумати над мобілізацією трудових ресурсів це було би найкращим шляхом. І тут дякую Олексію, дійсно, приклад дуже схожий і релевантний для нас. Тому що на 15-й рік війни не мати мобілізації трудових ресурсів і не мати навіть визначених стратегічних речей, які ми абсолютно чітко підтримуємо як держава, ну, ми просто не можемо собі дозволити.

І останнє. Дуже прошу, давайте такі питання спочатку обговорювати в робочому форматі, при особистій зустрічі, в таємному форматі, з оглядом всіх цифр, які потрібні. Щоб ми не виносили це на публічну площину, поки у нас немає рішення. Бо це дуже погано впливає і на моральний стан бізнесу, і, ну, на все, коротше. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Людмила Анатоліївна.

Давайте відпустимо…

КРАВЧЕНКО О.С. Я перепрошую, мені треба бігти. Але приймається про комунікацію, ми багато сьогодні про це говорили, будемо працювати над цим.

Дуже дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олександр Сергійович

БУЙМІСТЕР Л.А. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте, шановні колеги, по цьому питанню є ще дві руки – Муса Сергоєвич і Ігор Петрович, і будемо підбивати підсумки.

МАГОМЕДОВ М.С. Коли ми обговорюємо про 1,5 мільйони забронюваних, так от 1 мільйон – це критичка, 500 тисяч – це чиновники і інші органи, про які тільки що Людмила Буймістер говорила. На мою думку, потрібно не критичку розброньовувати, а думати про ті 500 тисяч і думати, если их сокращать, то сокращать тех, кто, скажем так, работает на государство, а не тех, кто создает прибавочную стоимость, платит налоги и, на мой взгляд, как бы там миллион забронированных там по критичке, то это вполне релевантная цифра, релевантная по отношению к силам обороны. Это первое.

Второе. Там координационный центр без непонятных прав, полномочий, такая себе история …*(Не чути)* непонятний бэкофис. Поэтому, если честно, я не понимаю, зачем его создавать. А бороться с теми, кто находит схемы и обходит, бронировать людей и на этом зарабатывать, ну, вполне есть там статья 6.1 по постанове, которую можно применять, и, по сути, проверять эти кейсы и тех, кто мутит, наказывать их.

Поэтому, на мою думку, надо идти. И опять же я согласен с тем, что нужна нормальная коммуникация, в том числе с бизнесом, для того чтобы было понятно, что мы делаем, как мы делаем и история… Знаете, это такая как циклическая …*(Не чути)* мы сократим людей там в критичке, эти люди не факт, что пойдут сразу в силы обороны, они просто уйдут в тень и будут в СЗЧ, будут прятаться. Поэтому, я думаю, что надо просто защищать свою позицию, это Министерство экономики должно защищать экономику. Давайте делать это вместе.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ігор Петрович, будь ласка.

МАРЧУК І.П. Дякую, Олексій Васильович.

Хотів я, в принципі, декілька слів при міністрі сказати, але у нас з ним нормальна комунікація, думаю, що знайду можливість.

Дивіться, ми, коли формували ще в 2023-2024 році концепцію економічного бронювання, у нас була чітко зрозуміла формула: скільки працюючих людей потрібно для того, щоби якісно забезпечити українського вояку. Я хочу нагадати колегам, що чи це мільйон, чи це 1,5 мільйона, чи це 2 мільйони, на сьогодні принаймні, ніхто відповіді на це питання мені надати не може. Але низьке матеріальне забезпечення є однією з ключових проблем, чому люди ідуть і тікають з армії. Вижити на 20 тисяч гривень, коли ти маєш забезпечувати, дофінансовувати ще своє перебування в армії і просити постійно кошти у своєї сім'ї, вибачте, жодна людина, адекватно мисляча, це не стерпить. Тому коли ми говоримо про обсяги мобілізації, ми маємо чітко усвідомити, з яких ресурсів, зі скількох працюючих громадян України ми забезпечимо якісно, технологічно, технічно забезпечимо військовослужбовця, який боронить нашу країну на фронті. Це перше.

Друге. Я в черговий раз нагадую, що якщо ми не дозволимо, я про це Віталію Зіновійовичу вже, напевно, що там дірку в голові зробив, вибачте. Якщо ми не забезпечимо можливість представника мікро-, малого бізнесу, підприємцям, хоча би підприємствам, де є наймані особи, можливість бронювати своїх співробітників, то нас очікує декілька сценаріїв.

Сценарій перший. Вони поїдуть ще 121 тисячу суб'єктів економічної діяльності організовувати в Польщі і ще додавати 2,7 відсотка до їх трильйонного ВВП, або понесуть 20 тисяч в кишені негідників, це ТЦК, там бувші МСЕКи і таке інше. Або третє. Нівелюють свої економічні можливості, тому що вони ідуть до тих фейкових, і про це Прем'єр-міністр говорив, фейкових підприємств оборонних, які мають стовідсоткову критичність і можливість бронювати своїх співробітників, і за кошти знайдуть там собі місце. Що ми виграємо? Нічого. Нічого абсолютно.

І крайній момент. Якщо ми хочемо суб'єктності, і я теж, я про це особисто говорив міністру, міністру економіки, якщо ми хочемо суб'єктності нашого профільного міністерства, то це наша з вами, колеги, спільна справа, де Комітет економіки має відігравати ключову роль у захисті навіть і підтримці суб'єктності Міністерства економіки, щоб його постійно не пеняло як не Міністерство фінансів, так от зараз Міноборони, скидаючи надважкі, надскладні проблеми на їх голови. Вони на сьогоднішній день не мають можливості диктувати економічну політику. Вона, вона, ця

політика, затискається молнієносно, рішеннями про підвищення податків з боку Міністерства фінансів і якоїсь незрозумілих обсягів мобілізації, не прив'язаних до знову ж таки до економічно активної, так сказати, одиниці у вигляді робітника, яку ніхто з нас не розуміє з вами.

Тому ще раз наголошую: суб'єктність нашого профільного міністерства – це наша з вами спільна справа.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Ігор Петрович.

Будь ласка, Віталій Зіновійович, прокоментуйте останнє питання, і будемо звершувати.

КІНДРАТІВ В.З. Щодо 1,5 мільйони забронюваних, з яких 500 – це органи влади, трошки не зовсім коректно. Бо органи влади визначені законом, рівень бронювання, це 50 відсотків категорій «Б» і «В», це набагато менша цифра. В нас є відповідна статистика. Давайте, я пропоную, може, коли буде бажання і час у комітету, можемо зробити закриту якусь історію, щоб я вас ввів в курс всіх справ, які не дуже хотілось би на онлайні проговорювати.

Щодо нашої взаємодії з Міністерством оборони. Насправді вона дуже конструктивна і вони повністю теж розуміють необхідність забезпечення кожного військовослужбовця ресурсом, який дають саме працюючі компанії і працюючі люди. Ми знаходимося в балансі з ними і від них немає перекосів. Але є об'єктивні потреби фронту і в людях, і в грошах. Тобто цитата міністра оборони, на якійсь нараді він каже, що питання і в силах, і в засобах, і одне без іншого не працює, на жаль, по факту.

Координаційний центр, ще раз до нього повернуся. Я думаю, що він має в своїй ідеї, яку ми виконуємо в рамках рішення Ставки, він, одне із головних його завдань – це якраз координація всіх органів, які визначають критичність підприємств в регіонах і в центральних органах виконавчої влади. Тобто це усвідомлений перегляд критеріїв, за якими визначаються компанії. Це перша історія. Це підвищення відсотку забронюваних по компаніях, які мають відповідно до закону, відповідно до регламентів 50 відсотків, збільшення до 100 відсотків, якщо вони виконують якісь важливі функції. На сьогодні ця функція виконується міністром оборони через координаційну комісію, яка при Міноборони. Було прийнято рішення винести це на координаційний центр.

І ще один блок питань, який буде проводити координтр, – це якраз розгляд по компаніях за вмотивованими зверненнями правоохоронних органів. Тобто якщо ми

бачимо на сьогодні, що якась компанія свій core business перевела з виробництва, наприклад, якогось там енергетичного обладнання в найм людей за гроші і бронювання їх, то сьогодні за відповідними зверненнями можна буде швидко розглядати, перевіряти, піднімати всі дані, на координтрі оперативно опрацьовувати і приймати відповідні рішення.

Щодо малих і середніх підприємств. На сьогодні в багатьох обласних адміністраціях і в міністерствах є відповідна можливість бронювати малі і середні підприємства через галузеві або регіональні критерії. Не так багато, мабуть, як хотілося, але в той же час вони сьогодні мають таку відповідну можливість. Дякую.

МАРЧУК І.П. Віталій Зіновійович, ви ж дуже добре знаєте, що ця можливість у формальній площині закону існує. Але їм дають по шапці, коли вони тільки починають про це говорити. Це перше.

І друге. Я не розумію, яку додану вартість цей координаційний центр утворить, адже губернатор на місці, якщо його не будуть, м'яко кажучи, вирівнювати …*(Не чути)*, прекрасно знає, хто у нього критичний, а хто ні. І ще нагадаю, до 70 відсотків регіональної економіки – це сектор мікро-, малого підприємництва. Ви ж володієте економічною статистикою. Тому навіщо це сідло у вигляді координаційної ради створили, я от реально зрозуміти…

БУЙМІСТЕР Л.А. Ігор Петрович, можна один коментар? Віталій Зіновійович.

_____. Ігор Петрович, можна коментар?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте, коротко.

КІНДРАТІВ В.З. Ми з вами давно на одній сторінці, і ви знаєте, що там де можна допомогти малому, середньому, великому бізнесу, за Міністерством економіки ніколи не стоїть питання. Координаційний центр створюється за рішенням Ставки Верховного Головнокомандувача у військовий час. І це вже друге рішення Ставки з цього приводу. Перший раз воно було в травні місяці, ми намагалися, воно там проживало свій певний період трансформації. Другого жовтня та Ставці ще раз було прийнято це рішення. Кабінет Міністрі України не може не виконувати рішення Ставки Головнокомандувача.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колеги, є пропозиція все-таки провести закритий комітет на цю тему, тому що тут реально питань ще дуже багато. Я особисто все одно не розумію бачення, стратегічного бачення Мінекономіки, як управляти людським капіталом в цих умовах, крім того, що зменшувати ці всі квоти і переглядати. Це, зрозуміло, потрібно для забезпечення фронту. Але для забезпечення економіки теж треба якось думати. Бо що вони всі йдуть там бронюватися в сільських школах через корупцію і ще й витрати на це із державного бюджету йдуть. Значить система не дуже flexible, не дуже гнучка. Але давайте це обговоримо на наступному тижні, пленарний тиждень у нас буде, ми зберемося офлайн, і будемо всі в Києві, і проведемо такий комітет. Попросимо наш секретаріат скоординуватися з Мінекономіки щодо там…

БУЙМІСТЕР. І прохання Міноборони запросити також, щоб разом показали всю палітру.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, давайте.

БУЙМІСТЕР. І вони, я думаю, що покажуть ті проєкти законів, які напрацьовані сьогодні в рамках рішення цієї ж Ставки. І там буде підтримка залу необхідна для того, щоби створити там більш-менш комфортні умови життя ухилянтам.

_____. Чудово.

БУЙМІСТЕР Л.А. І Генеральний штаб треба запросити, щоб не тільки Міноборони.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Окей, давайте це відпрацюємо окремо, там в чаті в нашому.

Я пропоную переходити до підбиття підсумків по цьому питанню, нам теж треба його взяти до відома, цю доповідь Мінекономіки.

Значить, тоді пропоную інформацію Міністерства економіки і довкілля щодо деяких питань організації бронювання військовозобов’язаних на період мобілізації та на воєнний час взяти до відома. Голосуємо.

Буймістер.

БУЙМІСТЕР Л.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Карабута.

КАРАБУТА С.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кисилевський.
Кицак.

КИЦАК Б.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колтунович.
Лічман.
Магомедов. Магомедов.
Маріковський.

МАРІКОВСЬКИЙ О.В. Маріковський – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Марчук.

МАРЧУК І.П. За, Марчук.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мовчан – за.
Тарута.

ТАРУТА С.О. За. З урахуванням того, що ми проведемо, там дуже багато, я не хотів в дискусію включатись, там дуже-дуже багато питань.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, і Янченко.

ТАРУТА С.О. Магомедов встиг. Поки мій був спіч, Магомедов встиг.

ГОЛОВУЮЧИЙ. О, Магомедов. Це ми беремо до відома.

ТАРУТА С.О. Рішення прийнято.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, рішення прийнято. Дякую.
Колеги, тоді ще останнє…

ТАРУТА С.О. А ти забув проголосувати, Олексію.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А, ні, я проголосував. Я – за. Я – за, да.
Давайте, у нас ще «Різне».

МАРЧУК І.П. В мене ще «Різне». «Різне» в мене ще, я просив.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Віталій Зіновійович, дякуємо вам.

МАРЧУК І.П. Дякую, Віталій Зіновійович.

КІНДРАТІВ В.З. Дякую, Олексій Васильович. Дякую, шановні колеги.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, Ігор Петрович.

МАРЧУК І.П. Дивіться, я мав зустріч з послом Молдови, Республіки Молдови в Україні, і він мені озвучив, що наші колеги з комітету економіки Молдови хотіли б з нами зустрітися і налагодити якусь продуктивну співпрацю, особливо враховуючи те, що… Я не говорю, що там смачне вино.

_____. Не кажіть цього, не кажіть.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А на що ви не натякаєте?

_____. Але потрібно виїжджати…

МАРЧУК І.П. Вибачте. Але те, що ми ж разом рухаємося в Євросоюз, і ви бачите, що нам майже симетрично відкривають кластери. Тому, якщо є бажання і є можливість у комітету, можемо обмінятися візитом. Тільки це хотів сказати

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте визначимо якийсь тиждень непленарний, подивимося по графіку. Запропонуйте, можливо, коли там *...(Не чути)* поїдемо.

МАРЧУК І.П. Якщо ви не проти, я тоді цим займуся і вже буду доповідати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Тоді чекаємо від вас пропозицій. Дякую, Ігор Петрович.

Дивіться, колеги, у мене ще у питанні «Різному» є пропозиція, за яку я просив би проголосувати.

Пропозиція укласти меморандум з аналітичним центром EU-LEAP, ми з ним працюємо вже давно, це організація, яка поширює інформацію про дослідження і опитування для нас. Тобто там, наприклад, по корпоративному управлінню і там деяких інших питань. Здебільшого вони працюють з державною власністю, державна, комунальна, там і корпоративне управління. І меморандум дозволить закріпити, і розширити цю взаємодію для аналітичної підтримки роботи комітету, підготовки законодавчих пропозицій, досліджень, інформування громадськості з питань, віднесених до предметів відання комітету. Я здебільшого з ними співпрацюю, але, якщо хтось хоче зі своїх предметів відання теж поспівпрацювати або якісь проєкти, і вам потрібна допомога, то також можна до них звертатися, і ми організуємо цю всю взаємодію.

І за це треба проголосувати. Правильно, шановний секретаріат? За підписання меморандуму.

ШЕСТОПАЛОВА В.П. Так, але треба роздати проєкт меморандуму, мабуть, щоб бачили члени комітету.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте, я направлю в чат, і ми його... Я пропоную зараз підтримати і направити в чат, і там, якщо треба, його доопрацюємо, якщо у когось будуть зауваження. Добре?

ШЕСТОПАЛОВА В.П. Так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тобто якщо не заперечуєте, я поставлю тоді на голосування це питання. Ні в кого немає?

ТАРУТА С.О. Не заперечуємо.

БУЙМІСТЕР Л.А. Довіряємо вам, Олексій Васильович.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

БУЙМІСТЕР Л.А. Давайте голосувати, бо зараз зв'язок пропаде.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте.
Буймістер.

БУЙМІСТЕР Л.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Карабута.

КАРАБУТА С.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кисилевський.
Кицак.

КИЦАК Б.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колтунович.
Лічман.
Магомедов.

МАГОМЕДОВ М.С. Магомедов – за.

И у меня просьба, может быть, на самом деле соберемся с Минэкономики, сделаем закрытую встречу и проговорим детали, мне кажется, может быть, у кого-то еще есть, с Министерства обороны привлечем. Правда, ситуация такая критическая, надо включатся в эту историю.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да. Ми вирішили все. Тобто ми після комітету починаємо шукати зручні опції для всіх.

Магомедов.

Маріковський.

МАРІКОВСЬКИЙ О.В. Маріковський – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Марчук.

МАРЧУК І.П. За, я.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мовчан – за.

Тарута.

ТАРУТА С.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Янченко.

Все. Дякую, дуже за підтримку, я зараз скину в чат.

Шановні колеги, більше питань в «Різному» немає?

ТАРУТА С.О. Немає. Сьогодні вже більше трьох годин.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Всім дякую.

Дякую всім дуже за комітет. Гарного всім дня.